

Rikosuutisoinnin seuraamisen yhteys rikoskäsitelyyn
– erityistarkastelussa uusien medioiden rooli

Tiina Malin
Helsingin yliopisto
Valtiotieteellinen tiedekunta
Sosiaalitieteiden maisteriohjelma
Kriminologia
Maisterintutkielma
Huhtikuu 2019

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion – Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta	Laitos – Institution – Department Sosiaalitieteiden maisteriohjelma	
Tekijä – Författare – Author Tiina Malin		
Työn nimi – Arbetets titel – Title Rikosuutisoinnin seuraamisen yhteys rikoskäsitelyyn – erityistarkastelussa uusien medioiden rooli		
Oppiaine – Läroämne – Subject Kriminologia		
Työn laji – Arbetets art – Level Maisterintutkielma	Aika – Datum – Month and year Huhtikuu 2019	Sivumäärä – Sidoantal – Number of pages 56 + liitteet
Tiivistelmä – Referat – Abstract		
<p>Sosiologisten ja kriminologisten aikalaisteorioiden hengessä tutkimus tarkastelee mediaseurannan yhteyttä rikoskäsitelyyn. Kulttuurin tuottamien riskikäsitelysten on aikalaisteorioissa koettu olevan nousussa ja aiempi tutkimus on havainnut mediaseurannalla olevan yhteyden niin pelkoihin kuin kasvaviin väkivaltakäsitelyynkin. Mediakenttä on kuitenkin kokenut murroksia internetin ja sosiaalisen median myötä, eikä uusia rikostiedon lähteitä ole vielä kattavasti tarkasteltu osana ilmiötä. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, onko rikosuutisoinnin seuraaminen eri lähteistä yhteydessä rikoskäsitelyyn.</p> <p>Tutkimuksen aineistona on Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin keräämä vuoden 2017 Kansallinen rikosuhritutkimus, joka on kansallisesti edustava otos suomalaisesta 15–74-vuotiaasta väestöstä. Aineiston analyysi toteutettiin ristiintaulukoinnin ja logistisen regressioanalyysin avulla. Rikoskäsitelyt jaettiin kolmeen väkivallan kokemusta kuvaavaan ulottuvuuteen, jotka ovat emotionaalinen (väkivallan pelko), kognitiivinen (käsitelyt väkivallan lisääntymisestä) ja toleranssiperusteinen (herkkyys määrittää asioita väkivallaksi). Tarkastelun painopisteenä oli erityisesti uusien medioiden yhteys näihin rikoskäsitelyyn. Käsitellyt mediaseurantaryhmät pitivät sisällään rikosuutisia seuraamattomat sekä rikosuutisia perinteisistä lähteistä, sosiaalisesta mediasta ja vastamedioista seuraavat.</p> <p>Tulosten mukaan mediaseurannalla on yhteys sekä rikospelkoihin että käsitelyyn väkivallan voimakkaasta lisääntymisestä. Herkkyys tulkita tapahtumia väkivallaksi ei sen sijaan kytkeydy mediaseurantaan. Sosiaalisen ja vastamedian seuraamisen havaittiin olevan perinteisen median seuraamista vahvemmin yhteydessä pelkoihin ja väkivallan lisääntymiskokemuksiin. Voimakkain riski molempiin on vastamedioita seuraavilla. Heillä riski rikospelkoihin on 2,5-kertainen ja käsitelyyn väkivallan lisääntymisestä yli 4,7-kertainen rikosuutisointia seuraamattomiin nähden. Sosiaalista mediaa seuraavilla vastaavat riskit ovat 1,8- ja 2-kertaiset.</p> <p>Tutkimuksen tulokset ovat linjassa aiemman tutkimuksen kanssa. Ne myös täydentävät sitä vahvistamalla esimerkiksi sosiaalisen median seurannan ja rikospelkojen välisen yhteyden kansallisesti edustavalla aineistolla. Sosiaalisen median pirstaloituneisuuden takia yhteyden mahdollisesti selittävien tekijöiden pohtiminen on haastavaa. Vastamedioita ei ole juuri aiemmin tutkittu suhteessa rikoskäsitelyyn. Niiden ja pelkojen sekä kasvavien väkivaltakäsitelysten välisiä yhteyksiä pohditaan aiemman, maahanmuuttajien rikollisuuteen kohdistuviin käsitelyyn keskittyvän tutkimuksen kautta. Tulosten valossa uusien medioiden tutkimus on tärkeää ja perusteltua myös kriminologisesta näkökulmasta.</p>		
Avainsanat – Nyckelord – Keywords mediakriminologia, rikoskäsitelyt, rikospelot, herkistymisteoria, media, sosiaalinen media, vastamedia		

Sisällys	
1 Johdanto	1
2 Teoria, aiempi tutkimus ja tutkimuskysymykset	3
2.1 Teoria	3
2.1.1 Aikalaisteoriat	4
2.1.2 Kultivaatioteoria	7
2.2 Aiempi tutkimus	8
2.3 Tutkimuskysymykset	18
3 Aineisto ja menetelmät	19
3.1 Aineisto	19
3.2 Muuttujat	20
3.2.1 Selitettävät muuttujat	20
3.2.2 Selittävät muuttujat	25
3.3 Menetelmät	28
3.4 Tutkimuseettiset näkökohdat	30
4 Tulokset	30
4.1 Mediaseuranta ja rikospelot	30
4.2 Mediaseuranta ja käsitykset väkivaltakehityksestä	33
4.3 Mediaseuranta ja herkistyminen	35
5 Johtopäätökset	36
5.1 Päätulokset	37
5.2 Tulokset suhteessa teoreettiseen taustaan	38
5.2.1 Tulosten tarkastelua vastemuuttuja kerrallaan	39
5.2.2 Tulosten vertailua vasteiden välillä	41
5.2.3 Tulosten pohdintaa mediaseurannan osalta	42
5.3 Tuloksista johdettavia yhteiskunnallisia toimintasuosituksia	45
5.4 Tutkimuksen rajoitukset	46
5.5 Jatkotutkimuksen tarve	48
Kirjallisuus	51
Liite 1: Analyysissa käytettyjen muuttujien suorat jakaumat	57
Liite 2: Väkivallan käsityksiä mittaavan faktorianalyysin tulokset	58
Liite 3: Kansallisen rikosuhritutkimuksen (KRT-2017) lomake	58

1 Johdanto

Rikosuhritutkimuksissa on jo vuosia havaittu paradoksaalista suhtautumista väkivallan määriin. Esimerkiksi vuoden 2017 Kansallisessa rikosuhritutkimuksessa 70 prosenttia vastaajista ilmoitti kokevansa väkivallan lisääntyneen Suomessa viime vuosina. Kuitenkin ainoastaan 16 prosenttia vastaajista koki väkivallan lisääntyneen omalla asuinalueellaan. (Näsi, Tanskanen, Haara, Reunanen & Kivivuori 2018, s. 35.) Omien havaintojen pohjalta väkivalta ei siis ehkä näytä lisääntyneen, mutta jokin vaikuttaa kokonaiskuvaan sen yleisyydestä. Yhdeksi syyksi on tarjottu median vaikutusta rikoskäsitysten syntyyn (esim. Pfeiffer, Windzio & Kleimann 2005). Kivivuori, Aaltonen, Näsi, Suonpää ja Danielsson (2018, s. 253) ovatkin todenneet rikollisuutta koskevan tiedon olevan pitkälti medioitunutta, toisin sanoen ihmisten rikoskäsitykset nojaavat vahvasti medioiden välittämään kuvaan.

Rikollisuuteen kohdistuvien reaktioiden tutkimus on yksi kriminologian keskeisimpiä tutkimusalueita (Kivivuori ym. 2018, s. 19). Niiden tutkiminen on tärkeää, sillä ihmisten rikoskäsitykset vaikuttavat heidän omaan hyvinvointiinsa, rikoksista annettaviin tuomioihin ja jopa rikollisuuden määriin (Kivivuori 2002, s. 310). Jos ihmiset määrittävät rikollisuuden laajemmaksi, he myös raportoivat rikoksia herkemmin (Kivivuori 2014). Viime vuosikymmeninä eräänlaista väkivallalle herkistymistä onkin havaittu niin sosiologisissa aikalaisteorioissa (Beck 2006, Furedi 1998) kuin kriminologisessa tutkimuksessakin (esim. Kivivuori 2014).

Samanaikaisesti ihmisten asenteiden muutoksen kanssa, myös rikollisuuden näkyvyys yhteiskunnassa on kasvanut (Kivivuori, Kemppi & Smolej 2002). Etusivujen väkivalta -hankkeessa havaittiin väkivaltautisoinnin merkittävää kasvua iltapäivälehtien etusivuilla vuosina 1980–2000 (mts. 82). Tähän nähden on huomioitavaa, että rikollisuuden todellinen määrä on 1980-luvulta lähtien pysynyt yleisesti kohtuullisen vakaana tai jopa laskenut (Siren, Aaltonen & Kääriäinen 2010). Rikosuutisointi saattaa siis antaa osin harhaanjohtavia mielikuvia rikollisuuden määristä. Tämä on Kivivuoren ynnä muiden (2018, s. 254) mukaan merkittävää, kun huomioidaan median keskeisyys rikostiedon tuottajana.

Sisällöllisten muutosten lisäksi myös media itsessään on kokenut suuria murroksia. Internet on Haaran, Reunasen, Näsin ja Kivivuoren (2017) mukaan muokannut mediaa sekä yleisesti että rikosuutisoinnin osalta. Jo Kivivuori ynnä muut (2002, s. 83) havaitsivat rikosuutisoinnin kasvun vuosina 1980–2000 tapahtuneen iltapäivälehdissä, kun taas Helsingin Sanomissa vastaavaa muutosta ei tapahtunut. Nykyään ihmisten vastaanottama informaatio tulee entistä pirstaloituneemmista lähteistä, mikä mahdollistaa entistä laajemman kokonaiskuvan syntymisen (Haara ym. 2017). Toisaalta tämä voi myös johtaa siihen, että ihmisillä on mahdollisuus valikoida seuraamansa lähteet paremmin, jolloin heidän käsityksensä saattavat muuttua varsin yksipuolisiksi (mts. 17–18). Rikosuutisoinnin kohdalla tämä saattaa johtaa virheellisten rikoskäsitysten kasvuun. Mediaseurannan ja rikoskäsitysten välisen yhteyden tarkastelu on siis perusteltua.

Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti toteuttaa rikollisuutta ja rikoskäsityksiä mittaavia kyselyitä, joista yksi on Kansallinen rikosuhritutkimus. Käytän tutkielmassani aineistona vuoden 2017 Kansallista rikosuhritutkimusta ja siihen liitettyä Rikostiedon lähteet -osiota. Tuore aineisto mahdollistaa erityisesti mediaseurannan tarkastelun uusista näkökulmista. Siinä huomioidaan laajasti internetin vaikutus sekä uusia uutislähdtesivustoja, joita ei ole aiemmassa tutkimuksessa ehditty ottaa huomioon.

Tarkastelen työssäni rikostiedon lähteiden seurannan ja rikoskäsitysten välistä suhdetta. Jaan rikoskäsitykset kolmeen eri ulottuvuuteen, jotka kuvaavat väkivallan kokemusta emotionaalisesti, kognitiivisesti ja toleranssiperusteisesti. Emotionaalinen käsitys pohjaa väkivallan pelkoon, kognitiivinen perustaa todellisten väkivallan riskien arviointiin ja toleranssiperusteinen liittyy väkivallan tulkintakehykseen. Nämä ulottuvuudet ovat oletettavasti voimakkaasti yhteydessä toisiinsa. Niille, jotka kokevat rikollisuuden määrin olevan kasvussa, rikollisuus saattaa myös näyttäytyä uhkaavampana kuin muille. Toisaalta myös rikospelkojen on todettu ennustavan rikoskäsityksiä (Pfeiffer ym. 2005). Jos taas määrittää asioita herkästi väkivallaksi, oletettavasti kokee rikollisuuden määrätkin suuremmiksi. Työn tavoitteena ei ole kuitenkaan tarkastella näiden muuttujien keskinäisiä suhteita vaan selvittää, onko eri medioiden seuraaminen yhteydessä erityyppisiin käsityksiin väkivallasta.

Seuraavassa luvussa käsittelen tutkimukseni taustateoriaa ja siihen liittyvää aiempaa tutkimusta sekä täsmennän tutkimuskysymykseni. Kolmannessa luvussa käyn läpi käyttämäni aineiston, muuttujat ja menetelmät. Sen jälkeen neljännessä luvussa esittelen tutkimuksen tulokset. Lopuksi pohdin tuloksia suhteessa aiempaan tutkimukseen sekä yleisempään yhteiskuntapoliittiseen keskusteluun.

2 Teoria, aiempi tutkimus ja tutkimuskysymykset

Tässä luvussa tarkennan tutkimuskysymykseni. Pohjaan niiden esittelyä katsauksella aiheen aiempaan tutkimukseen. Aloitan kuitenkin käymällä läpi laajemmin teoreettista keskustelua, johon tutkimukseni kytkeytyy. Perustana eivät niinkään ole perinteiset kriminologiset teorit, vaan tutkimus rakentuu kriminologisen aikalaisteorian ja keskustelun jatkeeksi. Jaan teoriaa käsittelevän luvun kahteen: aikalaisteorioihin ja kultivaatioteoriaan.

Smolej (2011) nosti esiin huomioita mediatutkimuksen ja kriminologisen mediatutkimuksen eroista. Hän kuvaa kriminologisen näkökulman rikosmediaan tarkastelevan median rikollisuudesta luoman kuvan yhteyttä johonkin kriminologiseen ilmiöön kuten rikollisuuteen, siihen suhtautumiseen tai sen pelkoon.

Viestintätutkimuksen keskittyessä median sisäisiin asioihin kuten journalistisiin perinteisiin, kriminologinen tutkimus keskittyy ulkoisiin asioihin. (mts. 30.)

2.1 Teoria

Tutkimuksen taustalla on viime vuosikymmeninä käyty aikalaisteoreettinen keskustelu kulttuurin tuottamien riskikäsitusten ja pelkojen lisääntymisestä. Yleisesti aikalaisteoriat kiinnittyvät usein yhteiskunnan tilaan ja kytkevät keskustelun sen muutoksiin (Kivivuori ym. 2018, s. 282–283). Ihmisten yleistyneistä riski- ja pelkokäsitteistä ovat kirjoittaneet Ulrich Beck, Frank Furedi, David Garland ja David Altheide. Median kulutuksen ja rikoskäsitteiden suhteesta on keskusteltu jo ennen näitä aikalaisteorioita esimerkiksi kultivaatioteorian, jota käsittelen tarkemmin alaluvussa 2.1.2, kautta.

2.1.1 Aikalaisteoriat

Ulrich Beck kehitti 1980-luvulla teorian riskiyhteiskunnasta. Siinä kiteytyy uusien yhteiskunnallisten riskien ennustamattomuus ja siten ihmisten voimattomuus niiden edessä (Beck 2006). Alun perin riskiyhteiskunta-käsite syntyi kuvaamaan yhteiskuntaa lähinnä uusien ympäristöriskien edessä. Kivivuoren ynnä muiden (2018, s. 283) mukaan sitä voidaan kuitenkin pitää kriminologistenkin aikakausteorioiden esikuvana. Keskeistä oman tutkimukseni kannalta on, että Beck (2006, s. 332) nostaa esiin myös median roolin. Hän pitää juuri massamediaa merkittävänä riskiyhteiskunnan tuottajana.

Lähemmäs rikospelkoja keskustelu siirtyy Frank Furedin (1998) pelon kulttuuri - teoriassa. Hänenkin mukaansa medialla on tärkeä rooli yhteiskunnallisten uhkakuvien luomisessa (mts. 51). Keskeistä pelon kulttuurissa on, että ihmisten suurina kokemat riskit ovat usein tosiasiallisesti hyvin pieniä (mts. 16). Hän kuitenkin korostaa, että vaikka medialla on vaikutusta riskikäsitteisiin, se ei ole yksin syynä niihin (mts. 53). Furedin mukaan yhteiskunnassa lisääntyneet riskien ja pelkojen uhkakuvat ovat johtaneet uhriutumisen kulttuuriin. Media saa ihmiset mieltämään itsensä potentiaalisiksi uhreiksi laajentamalla ihmisten riskikäsitteitä. Furedi puhuu myös epäsuorista uhreista, joiksi kuka vain voi tulla todistaessaan jotakin epämiellyttävää. (mts. 97.)

Furedin (2008, s. 653) mukaan pelon kulttuurissa keskitytään todellisten riskien todennäköisyyksien (probabilistic thinking) sijasta yhä useammin mahdollisten riskien ajatteluun (possibilistic thinking). Pelon kulttuurin aikakautta kuvaakin Furedin mukaan se, että oikeasti todennäköiset asiat sekoitetaan asioihin, joiden tapahtuminen on jossain määrin kuviteltavissa, vaikka sen todennäköisyys olisi häivähtävän pieni. Kivivuori (2014, s. 294) kytkee pelon kulttuurin teorian herkistymiseen juuri tämän riskien tulkinnanmuutoksen kautta. Hänen mukaansa tulkinnanmuutos korostaa ihmisten maailmankuvien haavoittuvuutta, ja haavoittuvaiseksi itsensä kokevat ihmiset ovat alttiita hahmottamaan useammat konfliktit väkivaltana. (mt.)

David Garland (2000) kirjoittaa korkean rikollisuuden ja kontrollin hallitsemista yhteiskunnista (engl. high crime society ja culture of control). Hän kuvaa rikollisuuden

normalisoitumista osaksi yhteiskuntaa osin juuri median institutionalisoimana, sekä ihmisten yleistä epävarmuutta, joka purkautuu tarpeella kontrolloida rikoksia mahdollisimman laajasti (mts. 367–368). Tämän voidaan tulkita olevan kytköksissä myös väkivallalle herkistymiseen (Kivivuori 2014, s. 294). Kontrollin kulttuuri on Garlandin (2001) mukaan johtanut Yhdysvalloissa ja Isossa-Britanniassa tuomioiden kovenemiseen.

Garland (2001, s. 146) nostaa myös esiin, että medially on tärkeä rooli rikoskäsitysten ja rikoksia koskevan yleisen tiedon synnyssä, mikä saattaa johtaa väärinkäsityksiin ja jopa virheellisen tiedon syntyyn. Furedin tapaan Garland (2001, s. 158) keskustelee median uhrikeskeisyydestä, joka luo kuvaa oikeusjärjestelmän hylkäämistä henkilöistä sen sijaan, että itse oikeusjärjestelmän toimintaa pyrittäisiin kuvaamaan tarkemmin. Tämäkin vääristää kuvaa rikollisuuden määrästä ja uhista. Innes (2004, s. 336) pyrkii selittämään, miksi median rikosuutisointi koetaan niin keskeiseksi riskikäsitysten aiheuttajaksi, huolimatta Garlandinkin kuvaamasta rikosten normalisoitumisesta.

Innes (2013, s. 52) kuvaa signaalirikoksen (engl. signal crime) käsitteellä, miksi osa median kuvaamista rikoksista vaikuttaa ihmisten käsityksiin, ja jopa käyttäytymiseen enemmän kuin toiset. Hän määrittää signaalirikoksen tapahtumaksi, joka vaikuttaa suorien osallisten ja heidän lähipiirinsä lisäksi laajempaan yleisöön. Näin rikoksesta tulee tärkeä sen merkityksellisyyden takia. Ihmiset tulkitsevat signaalirikoksen varoitusmerkkinä siitä, että jokin on vialla yhteiskunnassa ja jonkinlaista muutosta tarvitaan. Tätä tahtoa saatetaan ilmentää esimerkiksi esittämällä vaatimuksia poliitikoille tai toiveita tiukemmasta sosiaalisesta kontrollista ja laeista. (mt.)

Altheide (2002, s. 21) huomauttaa myös, että massamedian on todettu vaikuttavan rikoskäsityksiin. Lisäksi hän kokee ongelmalliseksi poliitikkojen tavan korostaa rikollisuutta ja huumeongelmia, vaikuttaen näin yleisön mielikuviin niistä. Myös John Hagan (2012) käsittelee rikollisuuden esiin nostamista politiikassa kollektiivisen kehystämisteorian kautta. Se kuvaa pelon kulttuurin lietsontaa yhteiskunnallisten intressien ajamisen vuoksi. Hän käyttää esimerkkinä yhdysvaltalaisia poliitikkoja, jotka nostivat 1960-luvulla rikollisuutta vaaliteemakseen (mts. 150).

Kriminaalipolitiikan onkin todettu muuttuneen yhä populistisempaan suuntaan (Garland 2001, s. 13; Pfeiffer ym. 2005, s. 276), jolloin sitä pohjataan yhä vähemmän tutkimustietoon ja enemmän kansan vaatimuksiin. Korander (2001, s. 79) esittää ilmiön pohjoismaisessa kontekstissa huomioidessaan kriminaalipolitiikan olleen ennen asiantuntijoiden aluetta, mutta nykyään puoluepoliittisesti politisoitunutta.

Von Hofer (2000) havaitsi, että vaikka ruotsalaisen nuorison rikollisuus oli 90-luvulla lievässä laskussa, yleisessä keskustelussa nuorisorikollisuutta nostettiin esiin yhä suurempana ongelmana. Hän selittää tätä sillä, että ihmisten sietokyky yhteiskunnan epäkohtiin on heikentynyt sen seurauksena, että yhä useampi näistä epäkohdista on nykyään mahdollista puuttua. Lisäksi ihmiset yhä harvemmin kohtaavat konkreettista väkivaltaa, jolloin yhä lievemmat ilmiöt mielletään väkivallaksi. Myös Von Hoferin tekstistä nousee esiin median keskeisyys väkivallan yleisyyden kuvaajana. Hän ehdottaakin, että väkivallan mediaesiintyvyydellä on vaikutusta ihmisten käsityksiin sen määristä. (mts. 66–67.)

Von Hoferin kuvaamaa sietokyvyn ja väkivaltakokemusten muutosta on selitetty herkistymisteorialla. Herkistyminen tarkoittaa tässä yhteydessä ihmisten kasvavaa reagointia rikollisuuteen ja herkistymistä sen raportoinnissa. Kivivuori (2014) esittelee herkistymisteorian aikalaisteorioiden kontekstissa ja keskustelee herkistymisestä suhteessa rikoksista raportointiin. Hän kuvaa herkistymistä Emile Durkheimin ajatuskokeella, jossa tämä pohti, olisiko pyhimysten asuttamassa yhteiskunnassa rikollisuutta. Durkheimin lopputuleman mukaan olisi. Tässä yhteiskunnassa rikollisuus ei ehkä näyttäytyisi perinteisessä muodossaan, mutta joitakin tekoja tulkittaisiin kuitenkin normien vastaisina. (mts. 289–290.) Tämä pohdinta kuvaa hyvin herkistymisteorian ideaa.

Hille Koskela (2009) käsittelee pelkokeskustelua suomalaisessa kontekstissa kirjassaan *Pelkokierre*. Hänen mukaansa suomalainen pelon kulttuuri syntyi 1990-luvulla. 1970–1980-luvuilla turvallisuutta ja pelkoja käsiteltiin julkisessa keskustelussa varsin vähän, keskeisimmin liikenneturvallisuuden muodossa. 1990-luvulla sen sijaan alkoi ilmestyä rikollisuuden pelkoa käsitteleviä tutkimuksia, joista esimerkkeinä Asikaisen ja Koskelan *Naisen pelon maantiedettä* vuodelta 1992 ja Kariston ja Tuomisen *Kirjoituksia*

kaupunkipeloista vuodelta 1993 sekä tilastollisempina julkaisuina Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen toteuttama *Suomalaisten turvallisuus* vuosilta 1993, 1997 sekä 2003 ja Tilastokeskuksen *Tapaturmat ja väkivalta* vuosilta 1982 ja 1991, joka julkaistiin vuonna 2000 nimellä *Tapaturmat, väkivalta ja rikoksen pelko*. (mts. 65–66.)

Koskelakin (2009, s. 337) käsittelee mediaa yhtenä pelon kulttuurin luojaista. Hänen mukaansa median rikollisuudesta antama kuva ei vastaa todellisuutta, sillä se painottaa tapahtumien uutisarvoa. Media painottaa uutisarvoltaan korkeita, dramaattisia rikoksia, joissa korostuu tuntemattoman tekijän satunnainen väkivalta. Tämä onkin hänen mielestään yksi pelätyimpiä väkivaltamuotoja. (mts. 337–338.)

Aikalaisteorioita käsittelevän luvun loppuun sopii Kivivuoren ja kumppaneiden (2018) muistutus siitä, että teoreettinen keskustelu kaikenlaisista pelkoyhteiskunnista tulisi aina kytkeä empiiriseen aineistoon. Suomen kontekstissa esimerkiksi rikospelit nousivat kansallisten uhritutkimusten mukaan vuodesta 1988 aina 2000-luvun alkuun. Tällä vuosituhanella pelot ovat kuitenkin lähteneet laskuun. Kivivuori ja kollegat (2018, s. 286) kuitenkin painottavat myös sitä, että vaikka pelot ovat vähentyneet väestötasolla, saattavat ne yksilötasolla olla yhteydessä esimerkiksi rikosuutisten seuraamiseen, jolloin muuttujien välisten yhteyksien tarkastelu on tärkeää.

2.1.2 Kultivaatioteoria

Median rikosraportoinnin mahdolliset haittavaikutukset nousivat yleiseksi huolenaiheeksi 1960-luvulla samaan aikaan rikollisuuden pelon kanssa. Vasta näihin aikoihin rikollisuuden pelko ja samalla potentiaaliset uhrit nostettiin keskiöön. Pitkään rikosmedian vaikutuksista yleisöön keskusteltiin suurimmalta osin vain sen mahdollisten rikollisuutta lisäävien ja ”inspiroivien” vaikutusten kautta, toisin sanoen tekijälähtöisesti. (Lee 2007, s. 47–48.) Ditton, Chadee, Farral, Gilchrist ja Bannister (2004, s. 595) nostivat keskeiseksi tekijäksi tässä tarkastelun muutoksessa George Gerbnerin kehittämän kultivaatioteorian.

George Gerbner kehitti kollegoineen kultivaatioteorian kuvaamaan median aiheuttamia pelkoja 1970-luvulla (Gerbner & Gross 1976). Alun perin teoria keskittyi erityisesti

television katselun herättämiin reaktioihin. Kultivaatioteoria rakentuu olettaen, että media liioittelee todellisia rikollisuuden määriä, jolloin rikosmedian seuraaminen saattaa vääristää käsityksiä todellisuudesta (Gerbner, Gross, Eleey, Jackson-Beeck, Jeffries-Fox & Signorielli 1977). Näin se siis kuvaa pelkojen synnyn lisäksi myös median aiheuttamaa muutosta käsityksissä rikosten määristä.

Kultivaatioteoriaa on kommentoitu varsin ristiriitaisesti. Smolej (2011, s. 36) huomioi sen olevan yksi siteeratuimmista massaviestinnän teorioista. Sen yleisyyden huomaakin seuraavassa luvussa esittelemässäni kirjallisuuskatsauksessa. Kuitenkin useilla tutkijoilla on ollut vaikeuksia toistaa Gerberin tutkimuksia saaden merkitseviä tuloksia juuri televisionkatselun ja pelkojen välillä (Ditton ym. 2004, s. 596). Doob ja Macdonald (1979, s. 177) havaitsivat, että televisionkatselulla ja pelolla oli yhteys, mutta tämä yhteys katosi, kun he vakioivat muita muuttujia, esimerkiksi rikollisuuden määrän vastaajan naapurustossa. Hughes (1980, s. 289–290) esitti myös, että Gerbnerin ja kumppaneiden analyysissa kontrolloitiin liian vähän muuttujia. Lisäksi hänen mukaansa analyysi olisi ollut parempi suorittaa monimuuttujamenetelmin.

Huolimatta siitä, miten selitysvoimaisena kultivaatioteoriaa pitää, yhtä mieltä voidaan olla, että 1970-luvulla vallinneista televisioon kohdistuneista uhkakuvista on tultu kauas eteenpäin. Aivan viimeisten vuosienkin aikana mediakenttä on muuttunut rajusti. Haara ja muut (2017, s. 12) kuvaavat median keskeisyyttä esimerkiksi sen voimakkaalla kietoutumisella arkitodellisuuteen. Smolej (2011, s. 37) pohtikin, onko kultivaatioteoria, huolimatta tutkimuksen parissa yhä nauttimastaan suosiosta, enää järkevästi sovellettavissa tutkimukseen. Ainakin sitä tarkasteltaessa on huomioitava sen voimakas yhteys seurattuun medialajiin (Shi 2018, s. 2), jolloin on tärkeää tarkastella uusien mediatyyppien yhteyttä vaikutukseen.

2.2 Aiempi tutkimus

Tutkielman aineisto kerättiin Krimon ja Tampereen yliopiston Journalismin, Median ja Viestinnän tutkimuskeskuksen (COMET) yhteisen Väkivallan kokemus ja rikostiedon lähteet -hankkeen yhteydessä. Suoraan hankkeeseen liittyen julkaistiin kaksi tutkimusraporttia: kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen. Kvantitatiivinen raportti pohjasi

vuoden 2017 Kansalliseen rikosuhritutkimukseen ja erityisesti sen rikostiedon lähteitä käsittelevään osuuteen (Näsi ym. 2018). Sen mukaan yleisimmät rikostiedon lähteet olivat televisio- ja radiouutiset sekä sanomalehtien ja iltapäivälehtien sähköiset versiot (mts. 14). Kuitenkin lähes viidesosa vastaajista ilmoitti käyttävänsä väkivaltatiedon lähteenä myös sosiaalista mediaa (mts. 1). Uudenlaisista uhkakuvista keskeisimpinä pidettiin maahanmuuttoa, terrorismia ja turvapaikanhakijoita (mts. 38).

Kvalitatiivisessa osuudessa keskusteltiin ryhmähaastatteluisissa median käytöstä, uhkien kokemisesta ja niiden mahdollisesta yhteydestä (Haara ym. 2017). Rikostiedon käyttötavat ja tarpeet vaihtelivat eri fokusryhmissä. Keskusteluissa nousi esiin rikostiedon tarpeellisuus tilanteissa, joissa väkivaltainen tapahtuma koskettaa läheltä tai on poikkeava. (mts. 91.) Kuten määrällisessä, myös laadullisessa osiossa maahanmuutto nousi esiin potentiaalisena uhkana. Opiskelijoista koostunut ryhmä koki median vaikuttaneen tähän, sillä se luo vastakkainasetteluja ja toistuvasti esittää turvapaikanhakijat turvallisuuskontekstissa. Vastaavasti myös sananvapauden liikaa rajoittamista kritisoitiin puolustusvoimissa työskentelevän keskusteluryhmän osalta. (mts. 44.)

Etsin aiempaa tutkimusta kolmella eri haulla käyttämäni vastemuuttajat huomioiden. Toteutin haut systemaattisuuteen pyrkien eritellen käyttämäni hakukoneet, -lausekkeet ja muut hakuehdot sekä hakuajankohdan. Lisäksi etsin mahdollisimman tuoretta ja laadukasta tutkimusta määrittämällä haetun tutkimuksen julkaisuajankohdan ja kohdistamalla haun vertaisarvoituun tutkimukseen. Katsaus ei ole täysin systemaattinen, sillä esittelen ainoastaan oman tutkimukseni kannalta relevantit tutkimukset ja tulokset.

Väkivallan pelko

Tutkimusta ihmisten riskikäsityksistä ja rikospeloista on toteutettu kohtalaisen paljon. Tässä luvussa kuvaan tätä tutkimusta oman tutkimukseni kannalta oleellisimmilta osin. Tutkimuskatsauksen toteuttamisessa pyrin systemaattisuuteen. Käytin hakukoneinani Ebsco Hostia, ProQuestiä ja Google Scholaria. Etsin tutkimuksia, joiden otsikoissa esiintyvät sanat ”crime” ja ”fear” sekä ”media” tai ”news”. Halusin keskittyä tuoreimman tutkimuksen esittelyyn, joten rajasin haun vuosina 2008–2018

ilmestyneisiin tutkimuksiin. Lisäksi hain erityisesti vertaisarvioituja tekstejä. Näillä hauilla sain 11.4.2018 yhteensä 23 eri artikkelia.

Ainoana kotimaisena tutkimuksena haussa nousi esiin Mirka Smolejin (2011) väitöskirja, joka koostuu viidestä rikosmediaa tarkastelevasta artikkelista. Väitöstutkimus pohjautuu 1990-luvulla lisääntyneeseen rikosuutisointiin ja samaan aikaan kasvaneisiin rikospelkoihin. Omaan pelkotarkasteluuni keskeisin osatutkimus on Smolejin ja Kivivuoren (2006) rikosuutisten ja pelkojen välistä suhdetta käsittelevä artikkeli. Heidän aineistonaan toimi vuoden 2003 KRT. Mediaseurantaa he tarkastelivat iltapäivälehtien lööppien lukemisen säännöllisyydellä sekä rikosuutisten lähteiden määrällä (mts. 215).

Tutkimuksen tulosten mukaan rikosuutisoinnin seuraamisella oli molempien seurantaulottuvuuksien kautta yksilötasoinen yhteys huoleen väkivallan uhriksi joutumisesta (Smolej & Kivivuori 2006, s. 220). Rikosmedian ja -pelkojen välinen yhteys oli kuitenkin Smolejin (2011, s. 59) mukaan aiempaa luultua monimutkaisempi, sillä sen taustalla havaittiin useita muitakin tekijöitä ja yhteys saattoi olla jopa interaktiivinen. Smolej huomioikin, että rikosmedian ja -pelkojen välistä yhteyttä olisi tärkeää tutkia ilman liian suuria ennakko-oletuksia, etteivät ne vaikuttaisi tuloksiin (mts. 60).

Kaikki muut oman tarkasteluni kannalta relevantit tutkimukset oli toteutettu Yhdysvalloissa. Onkin syytä huomioda, että niiden kontekstiin liittyi joko kasvava tai ainakin kohtuullisen vakaa rikospelko (Intravia, Wolff, Paez ja Gibbs 2017 & Kohm, Waid-Lindberg, Weinrath, Shelley ja Dobbs 2012). Näissä tutkimuksissa tarkastelu oli jaettu vain tiettyihin ihmisryhmiin: opiskelijoihin (Intravia ym. 2017, Kohm ym. 2012 & Shi 2018) ja tietyillä asuinalueilla sekä naapurustoissa asuviin (Callanan 2012, Callanan & Rosenberg 2015), eivätkä tulokset olleet kansallisesti edustavia.

Rikospelkoa tiedusteltiin tutkimuksissa useamman eri rikostyyppin osalta. Nämä käsittivät pahoinpitelyn (Callanan 2012, Callanan & Rosenberg 2015, Intravia ym. 2017, Shi 2018), seksuaalisen hyväksikäytön (Callanan 2012, Intravia ym. 2017, Shi 2018), ryöstön (Callanan 2012, Callanan & Rosenberg 2015, Intravia ym. 2017, Shi

2018) tai jopa murhan (Intravia ym. 2017, Shi 2018). Kaikissa tutkimuksissa itse kysymyksessä puhuttiin suoraan pelosta.

Mediaseurannan mittaamisessa käytettiin osin varsin perinteisiä uutislähteitä, kuten sanomalehtiä ja tv-uutisia. Alueellisempaa näkökulmaa korostavissa tutkimuksissa huomioitiin myös paikallisuutisten vaikutus. Kahdessa tutkimuksesta tarkasteltiin sosiaalista mediaa. Molemmat näistä oli toteutettu opiskelijoilla (Intravia ym. 2017 & Shi 2018). Tämä saattoi osin selittyä opiskelijoiden vanhempia ikäryhmiä yleisemmällä sosiaalisen median käytöllä. Osin syyt olivat myös tutkimusasetelmaan liittyviä, Shi (2018) esimerkiksi tarkasteli rikospelkoja kansainvälisillä opiskelijoilla.

Shin (2018) tulosten mukaan ei-amerikkalaisen sosiaalisen median seuraaminen oli yhteydessä vaihto-opiskelijoiden rikospelkoihin. Tätä saattoivat hänen mukaansa selittää havainnot kultivaatiovaikutuksen vahvistumisesta silloin kun median seuraaja ja uutisissa kuvattu uhri jakoivat samoja ominaisuuksia. Yhdysvaltalaisessa valtamediassa etnisiä vähemmistöjä ei ehkä esitetty uhreina niin yleisesti kuin heidän omilla sosiaalisissa medioissaan. Tulokset painottivat myös mediaseurannan sisällön määrittelyn tärkeyttä – niiden mukaan juuri rikosuutisten seuraaminen oli mediaan kytkeytyvistä selittäjistä vahvimmin yhteydessä pelkoon. Tämä viittasi Shin mukaan siihen, että kultivaatiovaikutuksessa on keskeistä juuri rikosmedian seuranta. (mts. 15–16.)

Myös Intravian ja kumppaneiden (2017) tutkimus keskittyi sosiaalisen median ja rikospelkojen suhteeseen nuorilla aikuisilla. He perustelivat aiheen tutkimisen tärkeyttä sekä sosiaalisen median suosion huimalla kasvulla viime vuosina että aikaisemman tutkimuksen puutteella. Sosiaalisen median alusta poikkeaa perinteisestä mediasta pirstaloituneisuudellaan ja osallistavuudellaan. (mts. 160–161.) He nostivat myös esiin seikan, että vuoden 2016 Gallup Poll -kyselyn mukaan amerikkalaisten rikollisuuspelot ovat suurimmillaan viiteentoista vuoteen. He tarkastelivat sosiaalisen median seuraamisen ja rikollisuuspelkojen välistä suhdetta sekä taustamuuttujien vaikutusta tähän.

Intravian ja muiden (2017) tulosten mukaan sosiaalisen median kokonaiskulutuksella oli positiivinen yhteys rikospelkoihin. Aiemmasta tutkimuksesta poiketen heidän tuloksensa osoittivat, että perinteisen median seurannan ja rikospelkojen välillä ei ollut yhteyttä. Tätä he tosin perustelivat sillä, että tutkimuksen vastaajilla sosiaalisen median käyttö oli vahvasti perinteistä mediaa yleisempää. He suosittelivatkin jatkotutkimuksen painottavan kansallisesti edustavia otoksia sekä eri ikäryhmien mukaan ottamista. (mts. 166.) Molemmat tutkimuksista, jotka huomioivat sosiaalisen median, saivat siis tuloksia, joissa sen vaikutus pelkoihin oli vahvin. On kuitenkin huomioitava aineistojen koostuminen ainoastaan opiskelijoista, mitä Intravia ja muut (2017) itsekin kommentoivat mahdollisesti tuloksiin vaikuttavana tekijänä.

Rikospelkoja opiskelijoilla tutkivat myös Kohm ynnä muut (2012). Hekin huomioivat useimpien aiempien tutkimuksien keskittyvän vain yhteen uutislähteeseen, ja laajensivat oman tarkastelunsa perinteisen median lisäksi internetuutisiin (mts. 74). Heidän tulostensa mukaan kuitenkin tv:n paikallisuutisten seuraamisella oli suurin yhteys pelkoihin (mts. 86–87). Tutkimuksen aineiston keräysaikaan suositut sosiaalisen median sivustot kuten Facebook ja Twitter olivat vasta syntymässä. Se antoi kuitenkin viitteitä, että sosiaalisen median käytöllä saattaisi olla yhteys pelkoihin, sillä sen mukaan pelkotasot nousivat kun internetiä käytettiin sosiaaliseen verkostoitumiseen tai seurustelusuhteisiin (mts. 87).

Callananin (2012) ja Callananin ja Rosenbergin (2015) artikkelit pohjautuivat samaan aineistoon, joka oli Kaliforniassa vuonna 1999 toteutettu puhelinhaastattelu. Tarkastelu painottui eri etnisten ryhmien ja sukupuolten välille. Callananin (2012, s. 97) mukaan suurin osa empiirisestä tutkimuksesta uutisoinnin ja pelon välisestä suhteesta on keskittynyt vain yhteen tai kahteen medialähteeseen. Hänen mielestään niin eri mediatyyppien kuin genrejenkin tarkkailu on tärkeää (mt.). Tutkimuksessa huomioidaankin rikosuutisointi lehtien sekä tv-uutisten kautta, televisiossa näytettävät todellisuuteen perustuvat rikossarjat sekä rikosdraamat, joskaan se ei aineiston iän vuoksi tavoita sosiaalista mediaa (mts. 101). Tulosten mukaan suurin yhteys rikospelkoihin on tv-uutisilla ja todellisuuteen perustuvilla rikossarjoilla (mts. 105, Callanan & Rosenberg 2015, s. 334).

Kaikissa edellä tarkastelluissa tutkimuksissa mediaseurannan ja rikospelkojen välillä löytyi jonkinasteinen yhteys. Se kuitenkin vaihteli tarkastelutavoista ja uutislähteistä riippuen. Opiskelijoilla yhteys löytyi sosiaalisen median seuraamisen ja pelon välillä, alueellista näkökulmaa korostavissa tutkimuksissa paikallisuutiset olivat yksi keskeisimpiä pelkoon kytkeytyviä uutislähteitä. Tutkimuskatsaus vahvisti kultivaatioteorian suosion, sillä sitä käsiteltiin kaikissa edeltävissä tutkimuksissa. Aiemman tutkimuksen tulokset myös pääpiirteittäin tukivat kultivaatioteoriaa huolimatta sen saamasta kritiikistä.

Käsitykset väkivallan määrällisestä kehityksestä

Mediaseurannan ja käsitysten rikollisuuden määristä välistä yhteyttä on tutkittu varsin vähän. Hain tätä tutkimusta kolmella eri hakukoneella eli Ebsco Hostilla, ProQuestillä ja Google Scholarilla. Etsin tutkimuksia, joiden otsikoissa esiintyivät sanat ”perception of crime” sekä jossain kohtaa tekstiä ”media” tai ”news”. Lisäksi hain vuoden 2008 ja hakupäiväni 21.1.2019 välillä ilmestynyttä vertaisarvioitua tutkimusta. Tuloksena sain yhteensä 89 eri artikkelia, joista vain murto-osa käsitteli tarkastelemaani ilmiötä.

Lee, Kim ja Cho (2017) tarkastelivat, kuinka uutisten kommentit vaikuttivat lukijoiden reaktioihin ja todellisuuskäsityksiin. Tutkimuksessa verrattiin kolmea ryhmää. Ensimmäinen ryhmä luki rikosuutisia, joiden kommentteissa ei mainittu tapahtumapaikkaa, toinen ryhmä luki kommentteja, joissa tapahtuma-aluetta haukuttiin ja kolmas ryhmä kommentteja, joissa tapahtuma-alueeseen suhtauduttiin neutraalisti (mts. 81). Osallistujat olivat eteläkorealaisia yliopisto-opiskelijoita (N=177) (mts. 80). Ne osallistujat, jotka lukivat rikoksen tapahtuma-aluetta haukkuvia kommentteja, arvioivat kyseisen alueen rikollisuuden huomattavasti korkeammaksi kuin muut. Tuloksen tosin havaittiin olevan voimakkaampi niillä vastaajilla, joilla oli mitattu vahva alueellinen identiteetti. (mts. 86.)

Duffy, Wake, Burrows ja Bremner (2008) havaitsivat kuilun rikollisuuden todellisen esiintyvyyden ja sen määriin kohdistuvien käsitysten välillä. Artikkelin kirjoittamisaikaan rikollisuus oli Britanniassa laskussa ja sen torjumiseen käytettiin paljon rahaa. Kuitenkin enemmistö kansalaisista uskoi rikollisuuden määrien olevan kasvussa. Toinen keskeinen havainto, jonka Duffy ja kumppanit (2008, s. 24) tekivät,

oli, että brittiläiset olivat luottavaisempia siihen, kuinka rikollisuutta käsiteltiin heidän omalla asuinalueellaan verrattuna kansalliseen tasoon sekä pitivät rikollisuuden määriä omalla asuinalueellaan kansallista tasoa alhaisempina. Eroa rikoskäsityksissä oman alueen ja kansallisen tason välillä oli vuosina 1996–2006 kymmenestä kahteenkymmeneen prosenttia. Ero on huomattava, mutta silti paljon johdannossa mainittuja KRT:n tuloksia pienempi.

Yhtenä syynä näiden kahden kuilun olemassaoloon saattoi Duffyn ynnä muiden (2008, s. 25) mukaan olla media. Siihen liittyen he nostivat esille myös signaalirikokset (Innes 2004), jotka saavat yksittäisinä tapauksina paljon mediahuomiota ja saattavat näin vääristää kuvaa rikollisuustilanteesta. Toinen mahdollinen syy on yleinen huolestuneisuus, joka kumpuaa huoleen rikollisuudesta. (mts. 26.) Heidän näkökulmansa oli myös varsin poliittinen, ja he epäilivät myös tyytymättömyyttä hallitukseen yhdeksi syyksi, miksi rikollisuustilanne koettiin negatiivisena.

Pfeiffer ja kumppanit (2005) havaitsivat myös saksalaisilla olevan virheellisiä käsityksiä rikollisuuden määristä. Vaikka poliisiin tietoon tullut rikollisuus oli jo yli kymmenen vuotta ollut laskussa, kyselytutkimusten mukaan saksalaiset pitivät rikollisuuden määriä lisääntyvinä. Kansallisesti edustava kysely havaitsi matalan koulutuksen, naissukupuolen ja televisionkatselun olevan yhteydessä kasvavien rikoskäsitysten kanssa. Myös rikospelot nostivat todennäköisyyttä kokea rikollisuuden lisääntymistä. (mts. 271.) Artikkelissa pohdittiin mielikuvien maahanmuuttajataustaisten rikollisuudesta osuutta rikollisuuden lisääntymiskäsitysten taustalla. Pfeiffer ja kumppanit perustelivat tätä Saksassa vuonna 2004 tehdyllä kyselyllä, jonka tulosten mukaan ihmiset arvioivat ulkomaalaistaustaisten rikosentekijöiden määrän kasvaneen kymmenessä vuodessa 26,7 prosentista 36,5 prosenttiin. Todellisuudessa määrä putosi tänä aikana 19 prosenttiin. (mt.)

Vastaavanlaisia havaintoja tekivät muutkin. Rikosuutisoinnin ja -käsitysten välistä yhteyttä käsiteltiin kolmessa muussakin haun tuloksessa etnisiin vähemmistöihin kohdistuvien mielikuvien kautta (Arendt 2017, Dixon 2008, Sohoni & Sohoni 2014). Dixon (2008) tarkasteli median ja rikoskäsitysten välistä suhdetta kysymällä, ovatko mediaseuranta ja sen kohdistuminen rikosuutisointiin yhteydessä ennakkoluuloihin

mustien rikollisuudesta. Hänen mukaansa aiemmassa tutkimuksessa on osoitettu, että tummaihoiset yhdistetään uutisoinnissa valkoihaisia useammin rikoksiin, joten laajan uutisoinnin seuraamisen voidaan olettaa vahvistavan stereotyyppisiä tummaihoisten rikollisuudesta (mts. 107).

Tulosten mukaan rikosuutisoinnin ja tummaihoisten rikollisuutta korostavan uutisoinnin seuraaminen oli yhteydessä käsityksiin tummaihoisten rikollisuudesta (Dixon 2008, s. 117). Näin tutkimus samalla tuki havaintoa, että mediaseuranta ja rikoskäsitykset ovat yhteydessä keskenään. Arendtin (2017, s. 807) tutkimuksen mukaan ulkomaalaistaustaisten rikollisuutta korostavien uutisten seuranta johti ennakkoluuloihin tummia kasvoja kohtaan. Hän ehdottikin, että toimittajilla tulisi olla yhteisymmärrys jättää uutisoinnissa mainitsematta joitakin marginaalisten ryhmien piirteitä (mts. 808).

Käsitellessään rikoskäsityksiä Dixon (2008) ja Arendt (2017) eivät kommentoineet todellisia rikosten määriä suhteessa etniseen taustaan. Sohoni ja Sohoni (2014) sen sijaan huomioivat, että maahanmuuttajataustan ja rikollisuuden välillä ei ole Yhdysvalloissa osoitettu yhteyttä (mts. 65). Sen takia he pyrkivät tekstejä analysoimalla osoittamaan, miksi maahanmuuttajataustaisten rikollisuuteen kohdistuu niin paljon julkista keskustelua. He tarkastelivat käsityksiä maahanmuuttajien rikollisuudesta aineistonaan Virginia Gazette -lehdessä julkaistuja artikkeleita, pääkirjoituksia, kolumneja sekä lukijoiden lähettämiä kirjoituksia (mts. 50). On hyvä huomioida, että vaikka kaikki kolme edellistä tutkimusta käsittelivät etnisiä vähemmistöjä, Sohoniin ja Sohoniin (2014) tutkimus oli ainoa, joka käsitteli maahanmuuttajia.

Sohoni ja Sohoni (2014) löysivät tekstianalyyysissaan useita toistuvia teemoja. Laittomien maahanmuuttajien korostettiin rikkovan lakia jo pelkällä olemisellaan, joka rinnastettiin varkauden tai jopa murhan kaltaiseen rikokseen (mts. 56). Keskusteluissa korostui usein näkökulma siitä, ettei maahanmuuttajan tekemää rikosta olisi tapahtunut, jos henkilö ei olisi tullut maahan. Tätä kommenttia saatettiin käyttää usein melko lievistäkin rikoksista keskusteltaessa, eikä sitä luonnollisesti noussut esiin kantaväestön rikoksista puhuttaessa. (mts. 63.) Maahanmuuttajia käytettiin myös syynä yleisempään hallitukseen kohdistuvaan kritiikkiin (mts. 64–65). Kirjoittajien mukaan ihmisten käsitykset maahanmuuttajien rikollisuudesta eivät perustu suoraan empiirisiin tuloksiin,

koska julkisuudessa käsitelty viitekehys rakentuu retoriikalle, joka ei ole riippuvainen virallisista rikostilastoista (mts. 65).

Herkistyminen

Tutkimus herkistymisen ja mediaseurannan välisestä yhteydestä on todella vähäistä, sillä herkistymistä väkivallalle on ylipäättään tutkittu varsin vähän. Siksi en sisällyttänyt mediaan liittyviä sanoja tähän hakuun lainkaan. Hakuehdot olivat, että tutkimuksen otsikossa esiintyivät sanat ”sensitivity” ja ”violence”. Rajasin tutkimuksen myös vuoden 2008 jälkeen ilmestyneeseen ja vertaisarvioituun. Näin sain Ebsco Hostista, ProQuestistä ja Google Scholarista 30.1.2019 yhteensä 42 eri artikkelia. Näistä ainoastaan muutama kytkeytyi käsittelemääni väkivallalle herkistymisen ilmiöön.

Kivivuori (2014) on tutkinut herkistymistä suomalaisessa kontekstissa empiirisellä aineistolla ja tarkastellut sen suhdetta rikoksista raportoimiseen. Hän kuvasi lukuisia eri tapoja mitata herkistymistä osana kulttuurisia näkökulmia ihmisten itse jäsentämästä väkivallasta (mts. 290). Muutosta väkivallan tulkinnoissa voi tarkastella esimerkiksi asenteiden kautta. Kivivuori kuvasi tätä havainnolla siitä, että osuus suomalaisista nuorista, jotka hyväksyivät väittämän ”murrosiän aikana lainvastainen toiminta on normaalia” putosi vuosien 1995 ja 2012 välillä 65 prosentista 44 prosenttiin (mts. 298; Salmi 2012, s. 28). Virallisista rikostilastoistakin asiaa on mahdollista tarkastella. Hän vertasi erilaisten väkivallanmuotojen kehitystä suhteessa henkirikoksiin vuosina 1980–2012. Henkirikokset pysyivät suhteellisen samalla tasolla koko tarkastelujakson ajan, mutta henkirikosten yritysten, muiden väkivallantekojen ja kunnianloukkausten määrä kasvoi, viimeisin kaikkein voimakkaimmin. Kivivuoren mukaan erityisesti kunnianloukkausten vahvin nousu on yhtenäistä herkistymisteorian kanssa. (Kivivuori 2014, s. 302–304.)

Erityisen keskeinen oman tutkimukseni kannalta on Kivivuoren (2014) tarkastelu, jonka aineistona oli Kansallisessa rikosuhritutkimuksessa oleva väkivallan tulkintapatteristo. Hän havaitsi herkistymisellä positiivisen yhteyden naissukupuolen ja korkean koulutuksen kanssa (mts. 315–317). Korkea ikä lisäsi riskiä määritellä epäsuoraa kontaktia sisältävät tilanteet väkivallaksi. Vastaavasti korkea ikä madalsi riskiä määritellä suoraa tai seksuaalista kontaktia sisältävät tilanteet väkivallaksi. (mts. 316.)

Vainik ja Kassman (2018) tarkastelivat rikosoikeudellista vastuuikää nuorempien lasten väkivaltaa kouluissa ja sen raportoimista poliisille. He erottivat näkökulmakseen Kivivuoren (2014) kiinnostuksen siitä, kuinka noussut herkistyminen vaikuttaa väkivallan raportoimiseen poliisille (Vainik & Kassman 2018, s. 63). Heidän aineistonaan olivat 7-14-vuotiaista tehdyt poliisiraportit kymmenestä erityyppisestä Tukholman kaupunginosasta vuosilta 2000–2010 (N=1239). Heidän tarkastelemissa poliisiraportit sisälsivät tekemuotoina loukkauksen, pahoinpitelyn, uhkauksen, fyysisen tai henkisen häirinnän ja loukkaavan käytöksen. He hakivat erityisesti koulujen alueilla sattuneita tapauksia. Tarkastelu piti sisällään myös aiheeseen liittyvien ministeriöraporttien läpikäymistä kyseiseltä ajanjaksolta.

Tarkasteluajankohtana kouluissa tehdyt rikosilmoitukset lisääntyivät huomattavasti (Vainik & Kassman 2018, s. 68). Samaan aikaan kuitenkin sekä poliisin tietoon tullut että kyselyissä raportoitu nuorisoriikollisuus laski (mts. 73). Vainikin ja Kassmanin mukaan tämä tuki herkistymisteoriaa. Eroja oli myös koulu- ja aluekohtaisesti. Koulujen arviointiasteikolla korkealle sijoittuneissa kouluissa raportointia esiintyi matalalle sijoittuneita kouluja vähemmän. Kaikista eniten raportointia esiintyi erikoiskouluissa. Kirjoittajat pohtivat, voisiko tämä kytkeytyä herkistymisteoriankin yhtenä pohjana olevaan Garlandin kontrolliyhteiskunnan käsitteeseen. Erikoiskoulujen taustalla on ajatuksena keskittää erikoishuomiota tarvitsevia lapsia, mikä saattaa ilmetä kontrollin ja segregaaation muotoina. (mts. 75.)

Ainoa hakutulos, joka käsitteli myös mediaa, yhdisti sen seurannan väkivaltakäsityksiin lähes vastakkaisesta näkökulmasta kuin herkistymisteoria. Scharrer (2008) tarkasteli mediaseurantaa desensitisaation eli turtumisen (engl. desensitization) kautta. Hän määritteli turtumisen pitkäaikaiseksi väkivaltaan kohdistuneen huolen tai sympatian laskuksi, jonka aiheuttajana on väkivaltaisen mediasisällön seuraaminen (mts. 292). On esitetty tulkintoja, että jatkuva altistuminen väkivaltaiselle mediasisällölle saattaa vähentää siihen kohdistuvia emotionaalisia reaktioita. Näiden tulkintojen pohjana on kuitenkin varsin vähän tieteellistä näyttöä (mts. 291). Scharrer pyrki tutkimuksellaan löytämään tukea näille tulkinnoille.

Tutkimuksen tulosten mukaan mikään mediamuuttuja ei toiminut merkitsevänä ennustajana turtumista kuvaaville muuttujille. Kuitenkin runsas päivittäinen medialle altistuminen heikensi emotionaalisia reaktioita ja väkivallan tulkintaa ihmisillä, joiden empatiakyky oli valmiiksi alhainen. Näin siis kyky huomioida toisten tunteet saattaa auttaa vastustamaan turtumisvaikutusta. Yleisemmin käsitettynä tulokset viittaavat henkilökohtaisista ominaisuuksista kumpuaviin eroihin väkivaltakäsityksissä. (Scharrer 2008, s. 301–302.) Scharrerin tutkimus antaakin mielenkiintoisen näkökulman mediaseurannan ja herkistymisen väliseen tarkasteluun.

2.3 Tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, onko rikosuutisoinnin seuraamisella yhteys rikoskäsitysten kanssa. Aiemmassa tutkimuksessa nousi esiin erilaisten medialähteiden vertailun vähäisyys, erityisesti kansallisesti edustavissa otoksissa (Callanan 2012, Intravia ym. 2017, Kohm ym. 2012). Mediaseurannan ja rikoskäsitysten yhteys on oletettavasti monitahoinen ja vaihtelee eri taustoista tulevien ihmisten välillä (Näsi ym. 2018). Tarkastelussa onkin siten huomioitava useita eri muuttujia.

Aiempi tutkimus (esim. Kohm ym. 2012) korosti myös uudenlaisten rikostiedon lähteiden tutkimisen tärkeyttä. Uusien medioiden tarkastelussa huomioin sosiaalisen median ja vastamedioiden yhteydet rikoskäsityksiin. Sosiaalisen median käsittely osoittautui aiemmassa pelkotutkimuksessa keskittyneen ainoastaan opiskelijoihin (Shi 2018, Intravia ym. 2017). Vastamedioita ei puolestaan ole juurikaan tutkittu yhteydessä rikoskäsityksiin.

Tutkimuskysymykseni on siis kaksiosainen: onko rikosuutisoinnin seuraamisella yhteys rikoskäsitysten eli väkivaltapelkojen, käsitysten väkivallan lisääntymisestä ja herkistymisen kanssa sekä mikä rooli erityisesti uusien medioiden seuraamisella on tässä.

3 Aineisto ja menetelmät

Tutkimuskysymysten esittelyn jälkeen on luontevaa jatkaa aineiston, muuttujien ja menetelmien käsittelyyn. Näiden kaikkien valinta on syytä tehdä pohjaten tutkimuskysymyksiin, jotta niihin pystyttäisiin parhaiten vastaamaan. Menetelmien valintaan kuuluu punnitsemista niiden sopimisesta aineiston ja kyseisten tutkimuskysymysten käsittelyyn. Gelman ja Hill (2007, s. 69) ohjeistavat ottamaan regressiomalliin mukaan kaikki muuttujat, joilla sisällöllisistä syistä johtuen on oletettavasti vaikutusta tuloksiin. Mallia rakennettaessa on tärkeää perustaa sekä teoriaan että aineistoon (Jokivuori & Hietala 2007, s. 42).

3.1 Aineisto

Erilaiset kyselypohjaiset kokonaisrikollisuustutkimukset ovat keskeisessä osassa kriminologista tutkimusta, sillä kaikki rikollisuus ei ole havaittavissa viranomaistilastoista. Lisäksi viranomaistilastot eivät kuvaa esimerkiksi rikollisuuteen kohdistuvia reaktioita. (Kivivuori ym. 2018, s. 74.) Lähes kaikissa tunnetuissa rikosuhrikyselyissä käsitellään uhrikokemusten lisäksi turvallisuutta ja pelkoja (Sirén 2011, s. 44). Tämän tutkimuksen aineistona toimii Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin keräämä Kansallinen rikosuhritutkimus vuodelta 2017. Uhritutkimusta on kerätty Suomessa Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen ja Tilastokeskuksen voimin kuusi kertaa vuosina 1980–2009 (Sirén 2011). Uudenmuotoista kansallista uhritutkimusta on kerätty yhdenmukaisella ja vertailukelpoisella lomakkeella 2012 lähtien vuosittain. Lomake on nähtävissä Liitteessä 3.

Aineiston keräys tapahtui syksyllä 2017 posti- ja internet-kyselyllä. Kyselyn otoksena olivat 15–74-vuotiaat Suomessa pysyvästi asuvat henkilöt. Otanta suoritettiin väestötietojärjestelmästä, ja siihen valikoitui 14 000 ihmistä. Otokseen poimituille lähetettiin postitse suomen- tai ruotsinkielinen kyselylomake sekä saatekirje, joka oli henkilön äidinkielestä riippuen suomeksi, ruotsiksi, englanniksi tai venäjäksi. Saatekirjeessä ohjeistettiin mahdollisuudesta vastata kyselyyn verkkolomakkeella, joka

oli saatavissa kaikilla edellä mainituilla kielillä. Vastaamatta jättäneille postitettiin vielä ensimmäisen lomakkeen jälkeen kerran uusi lomake, sekä kaksi viikkoa tämän jälkeen muistutuskortti. (Näsi ym. 2018, s. 9–10.)

Vastauksia kertyi 6 201. Osasta vastauksista puuttui vastaajatunniste, jolloin heille ei voinut laskea painokertoimia ja heidät poistettiin analyysistä. Lopullinen aineiston koko oli 6 141 vastaajaa, jolloin vastausprosentiksi tuli 43,9. (Näsi ym. 2018, s. 9–10.)

Aineiston analyysissä käytettiin asetelma- ja katopainojen perusteella laskettua skaalattua analyysipainoa. Se huomioi nuorten ja miesten vähäisemmän vastaamisasteen. Katoa korjattiin painottamalla havaintoja sukupuolen, 10-vuotiskäryhmän ja maakunnan mukaan. (Danielsson & Näsi 2018, s. 26.)

Käyttämäni vuoden 2017 kyselyyn oli lisätty Rikostiedon lähteet -osio, joka sisälsi kysymyksiä rikosuutisoinnin seuraamisen lähteistä sekä uudenaikaisista rikospeloista. Aineisto soveltuu hyvin aiheeni tarkasteluun, sillä siinä huomioidaan laajasti erilaisia mediaseurantamuotoja. Mediaseurantaa käsittelevä kysymys myös keskittyy juuri väkivaltarikollisuuden uutisointiin. Aiemmassa tutkimuksessa (Shi 2018) tämän havaittiin olevan tärkeä tekijä tarkastelussa.

3.2 Muuttujat

Seuraavaksi kuvaan analyysissä käytetyt muuttujat ja niiden muodostamisen. Kaikkien muuttujien suorat jakaumat ovat nähtävissä Liitteessä 1. Vaste- eli selitettävänä muuttujina tarkastelen kolmea eri ulottuvuutta rikoskäsitteisiin. Nämä ulottuvuudet kuvaavat emotionaalista ja kognitiivista suhtautumista väkivaltaan sekä toleranssia sitä kohtaan. Esittelen ensin ne, sitten selittävät muuttujat eli mediaseurannan ja taustamuuttujat.

3.2.1 Selitettävät muuttujat

Rikospelot

Rikospelkoja on mahdollista operationalisoida eli mitata monin tavoin ja asiasta onkin useita eri näkemyksiä. Pelon mittaamisen tapa vaikuttaa tutkimuksen tuloksiin, joten sen on oltava perustelu (LaGrange & Ferraro 1989). Lagrange ja Ferraro (1989) nostivat

käsittelyyn rikospelkojen mittaamisessa esiintyvät ongelmat. Heidän mukaansa useat rikospelkoja mittaavat tutkimukset ovat käsitelleet tosiasiallisesti muita asioita, kuten riskiarvioita. Lisäksi he huomioivat Yhdysvaltalaisen kyselyjen, kuten The National Crime Survey ja General Social Survey käyttäneen rikospelkojen mittareina välttämiskäyttäytymistä koskevia kysymyksiä (mts. 699). Ongelmallista näissä kysymyksissä on, etteivät ne viittaa rikoksiin ja niihin kohdistuvaan pelkoon kuin epäsuorasti.

Suomenkielisessä testauksessa on havaittu huolen ja pelon käsitteiden tuottamat eriävät kyselyvastaukset siten, että on yleisempää vastata kokevansa huolta kuin pelkoa (Sirén 2011, s. 45–46). Sirén huomioi, että vastauksiin koskien huolestuneisuutta rikollisuudesta saattaa liittyä yleisesti rikollisuuteen kohdistuvan huolen ilmaisemista, eivätkä ne niinkään kuvaa huolta henkilökohtaisesta uhriksi joutumisesta (mts. 45). Näin ihmiset siis saattavat ilmaista olevansa huolissaan rikollisuudesta, vaikka eivät pitäisi sitä todennäköisenä uhkana tai pelon aiheena. Pelko-termin esittäminen suoraan kysymyksessä tuntuu tämänkin pohjalta perustellulta.

Lähes kaikki luvussa 2.2 käsittelemäni tutkimukset mittasivat rikollisuuden pelkoa kysymällä suoraan vastaajien pelkoa tiettyjä rikoslajeja kohtaan. Pelkojen mittaamisessa onkin pidettävä itse pelot keskiössä. Kansallisessa rikosuhritutkimuksessa kysyttiin, ovatko vastaajat kuluneen vuoden aikana pelänneet joutuvansa väkivallan kohteeksi (1) liikkeessaan iltaisin kotinsa ulkopuolella, (2) työssään ja työtehtävissään tai (3) perheenjäsenensä taholta. Näistä oman kysymyksenasetteluni kannalta keskeisin lienee katuväkivallan pelko. Koskelan (2009, s. 337) mukaan rikosuutisoinnissa korostetaan usein tuntemattoman tekijän satunnaista väkivaltaa. Hän pitääkin tätä yhtenä pelätyimmistä väkivallan muodoista (mts. 337–338). Tätä väittämää tukevat myös aiemmat KRT-tulokset, joiden mukaan yleisin pelon muoto on ollut kodin ulkopuolella iltaisin tapahtuvan väkivallan pelko (esim. Danielsson & Kääriäinen 2017).

Toisaalta LaGrange ja Ferraro (1989) huomauttivat, että rikospelkojen tarkastelu vain yhden kysymyksen pohjalta voi osoittautua huonoksi ratkaisuksi, koska silloin mittari on herkkä vaihtelulle eri rikoslajeja koskevissa peloissa. Tämä ei ehkä kosketa omaa tutkimustani, jossa keskitytään nimenomaan väkivallan pelkoon. On kuitenkin

huomioitava, että kysymys, joka tiedustelee iltaisin ulkona tapahtuvan väkivallan pelkäämistä saattaa asettaa osan vastaajista pohtimaan ainoastaan hypoteettista asiaa, jos he eivät liiku iltaisin kotinsa ulkopuolella (LaGrange & Ferraro 1989, Kohm ym. 2012). Vuoden 2017 KRT:n mukaan tällaisia ihmisiä oli 6,5 prosenttia kyselyn vastaajista (Danielsson & Näsi 2018, s. 16).

Muodostin väkivallan pelkoa kuvaavan vastemuuttujan katuväkivallan pelkoa mittaavasta kysymyksestä, sillä se kuvaa työpaikkaväkivaltaa tai perheväkivaltaa paremmin juuri median mahdollisesti herättämää pelkoa. Tein muuttujasta dikotomisen pelkäävien ja ei-pelkäävien välille. Tällöin arvon nolla saavat ne vastaajat, jotka ilmoittivat, etteivät vuoden sisällä ole pelänneen joutuvansa väkivallan kohteeksi lainkaan. Arvon yksi saavat vastaajat, jotka ilmoittivat pelänneensä katuväkivaltaa vähintään kerran. Vastaajista 6,5 prosenttia ilmoitti, etteivät he liiku iltaisin kotinsa ulkopuolella, jonka ansiosta he eivät voi kysymykseen vastata. Heidät rajasin kokonaan pois tarkastelusta. On huomioitavaa, että keskustelen työssä käyttäen termejä rikospelot tai väkivallan pelko, mutta tarkoitan näillä kyseistä katuväkivallan pelkoa mittaavaa muuttujaa.

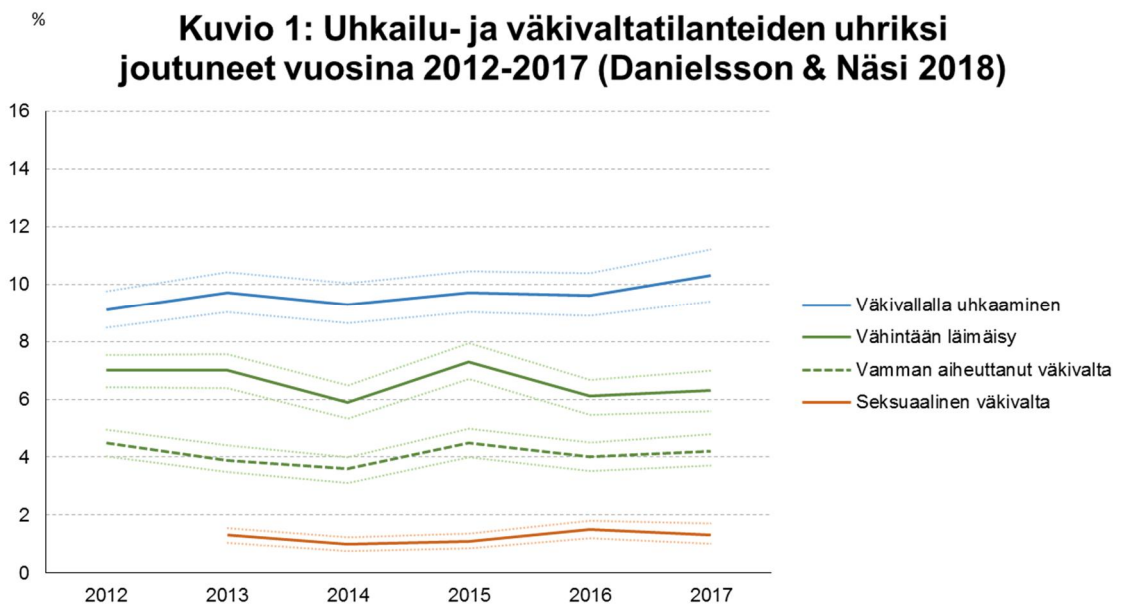
Käsitykset väkivallan määrällisestä kehityksestä

Kognitiivinen näkökulma rikoskäsityksiin syntyy tarkastelemalla vastaajien omaa arviointia väkivallan määrän kehityksestä. Aivan KRT:n viimeisellä sivulla vastaajilta tiedusteltiin kokevatko he väkivallan lisääntyneen Suomessa viime vuosina kysymyksellä ”Onko väkivalta Suomessa mielestänne viime vuosina lisääntynyt paljon, lisääntynyt jonkin verran, pysynyt ennallaan, vähentynyt jonkin verran, vähentynyt paljon, en osaa sanoa”. On tärkeää huomioida, että kysymys koskee väkivaltaa yleisellä tasolla, ei suoranaisesti väkivaltarikollisuutta.

Mielenkiintoista on, että huomattavan suuri osa vastaajista (70 %) koki väkivaltarikollisuuden lisääntyneen Suomessa viimeisten vuosien aikana jonkin verran tai paljon. Koska niiden vastaajien osuus, jotka kokevat väkivallan lisääntyneen on niin suuri, on mielekkäämpää tarkastella niitä vastaajia, joiden mielestä väkivalta on lisääntynyt paljon. Näidenkin vastaajien määrä on 20 prosenttia kaikista vastaajista. Dikotomisen muuttujan arvon yksi saavat siis ne vastaajat, joiden mukaan väkivalta on

lisääntynyt Suomessa paljon viime vuosina. Arvon nolla saavat vastaajat, joiden mukaan väkivaltalta on lisääntynyt jonkin verran, pysynyt ennallaan, vähentynyt jonkin verran tai vähentynyt paljon.

Keskusteltaessa väkivallan määrän kehityksestä on suotavaa tarkastella käsitysten lisäksi myös todellista kehitystä. Vuoden 2017 KRT:n raportissa tarkasteltiin uhriksi joutumisen kehitystä vuosien 2012–2017 kyselyjen pohjalta. Tämä tarkastelu on nähtävissä Kuviossa 1. Sen mukaan niin fyysistä väkivaltaa kuin uhkailuakin sisältävien uhrikokemusten määrä on pysynyt kohtalaisen vakaana koko jakson ajan. Tulos vastaa poliisin tietoon tulleen väkivallan trendejä. (Danielsson & Näsi 2018, s. 4.) Tähän perustuen käsitykset väkivallan voimakkaasta lisääntymisestä ovat todellisuudesta poikkeavia.

Herkistyminen

Herkkyyttä hahmottaa konfliktit väkivaltana on tutkittu varsin vähän. Kivivuori (2014) esitteli erilaisia tapoja mitata herkistymistä. Pelkkä poliisille ilmoitettu rikollisuus on huono mittari, sillä sen määrään saattavat vaikuttaa muutkin tekijät kuin herkistyminen, esimerkiksi ilmoituksen tekemisen helpottuminen tai luottamuksen kasvu poliisiin (mts. 297). Herkistymistä on kuitenkin mahdollista tarkastella vertaamalla erilaatuisten rikostyyppien trendejä, mistä Kivivuori antoi esimerkkinä kunnianloukkausten ja

henkirikosten vertaamisen (mts. 302). Pitkittäisaineistolla on puolestaan mahdollista tarkastella muutoksia esimerkiksi rikosten oikeutusasenteissa, jotka heijastelevat myös väkivallan kokemusta (mts. 298).

Yhtenä herkistymisen mittarina Kivivuori (2014) käytti KRT:ssa olevaa kysymyspatteria, joka mittaa vastaajien käsityksiä väkivallasta. Siinä annetaan yksitoista esimerkkitilannetta ja vastaajaa pyydetään kommentoimaan, kokeeko hän ne väkivaltana. Samaa patteria hyödynnän omassa tarkastelussani (ks. Liite 3 s. 3). Kivivuori korosti, ettei väkivallan tulkintaa suorilla kysymyksillä ja pitkillä aikasarjoilla mittaavia kyselyitä ole olemassa montaa, jos yhtäkään, lukuun ottamatta Kansallista rikosuhritutkimusta (mts. 327). Tämä osuus tuli mukaan KRT:seen sen uudistuksen jälkeen vuonna 2012.

Suoritin patteristolle faktorianalyysin, joka erotti kaksi ominaisarvoltaan (eigenvalue) yli yhden olevaa faktoria. Analyysin tulokset ovat nähtävissä Liitteessä 2. Ensimmäiseen faktoriin latautuivat yleisesti väkivallaksi koettavat teot kuten lyöminen tai läimäiseminen. Toiseen faktoriin latautui kolme tekoa: uhkaus puhelimesta, uhkaus kasvokkain sekä oviaukossa seisominen ja kulkemisen estäminen. Juuri näiden kolmen teon vastausten keskiarvot ovat pienimmät, eli ne on keskimäärin koettu vähiten vakaviksi. Tämän perusteella vaikuttaa, että nämä teot väkivallaksi kokevat ovat muista vastaajista poikkeava ryhmä, mahdollisesti juuri herkistymisen kautta. Näin faktori oletettavasti soveltuu hyvin mittaamaan herkkyyttä havaita lieviä tekoja väkivaltana.

Kuvaan herkistymistä summamuuttujalla, jonka loin faktorianalyysin erottamista kolmesta muuttujasta. Kun nämä muuttujat laskettiin yhteen, syntyi uusi muuttuja, jonka minimiarvo oli kolme ja maksimiarvo kaksitoista. Arvon 12 saavat ovat vastanneet kaikkien kolmen faktorianalyysin erottaman teon olevan ehdottomasti väkivaltaa. Loinkin dikotomisen muuttujan niin, että nämä kaikkein ehdottomimmin väkivallan määrittelevät vastaajat, joita oli 10,4 prosenttia muuttujan arvoista, saivat arvon yksi.

3.2.2 Selittävät muuttujat

Rikostiedon lähteet

Aiemmassa tutkimuksessa nousi esiin tarve tutkimukselle, joka tarkastelisi rikosuutisoinnin seurantaan mahdollisimman kattavasti eri lähteistä (esim. Intravia ym. 2017). Otankin tutkimuksessa huomioon erilaisia mediasivustoja keskittyen erityisesti uusien medioiden rooliin. Aineistoni antaa tähän hyvät lähtökohdat. Vuoden 2017 KRT-lomakkeeseen lisättyssä teemaosiossa väkivaltautisoinnin seuraamislähteitä tiedusteltiin laajasti ja kysymys sisälsi 20 eri tietolähdettä. Nämä lähteet ovat kokonaisuudessaan nähtävissä kyselylomakkeessa (ks. Liite 3 s. 7).

On tärkeää huomioida, että mediaseuranta kuvaa juuri väkivaltautisoinnin seurantaan, ei medioiden yleistä seuraamista. Tätä kuvaava kysymys on KRT:ssa muotoiltu seuraavasti: ”Missä määrin saatte tietoa Suomessa tapahtuneesta väkivaltarikollisuudesta seuraavista lähteistä? Kysymyksellä tarkoitetaan väkivaltaa yleensä, ei Teihin tai tuntemiinne henkilöihin mahdollisesti kohdistunutta väkivaltaa.” Mediaseurannan sisällön määrittely saattaa olla keskeistä - Shin (2018, s. 16) tutkimuksessa juuri rikosuutisoinnin seurannalla oli media-aiheisista selittäjistä suurin vaikutus.

Uutislähteiden seuraamisen ryhmittely oli haastavaa, sillä suuri osa vastaajista (63 %) seurasi perinteistä mediaa. Tällöin eri mediaseurannat esiintyivät osittain päällekkäisinä. Tämän takia päädyin tarkastelemaan uutisointia Näsin ja kumppaneiden (2018) käyttämän muuttujan pohjalta. He ratkaisivat ongelman luomalla neliluokkaisen muuttujan, jossa mediaseuranta kasvaa asteittain. Ensimmäiseen luokkaan kuuluvat eivät seuraa rikosuutisointia lainkaan, seuraavaan luokkaan kuuluvat seuraavat sitä ainoastaan perinteisestä mediasta, kolmanteen luokkaan kuuluvat seuraavat sosiaalista sekä perinteistä mediaa ja neljänteen luokkaan kuuluvat seuraavat vastamedioita, osa myös perinteistä ja sosiaalista mediaa. Tärkeä huomio on myös muuttujan kaksitahoinen ominaisuus; rikosuutisoinnin lähteiden tarkastelun ohella se kuvaa, seuraako rikosuutisointia ylipäänsä. (mts. 10–11.)

Perinteisen median seurantaan luetaan televisio- ja radiouutiset, sanomalehdet (printti), sanomalehdet (verkko/mobiili), iltapäivälehdet (printti), iltapäivälehdet (verkko/mobiili), television dokumentti- ja ajankohtaisohjelmat, todellisuuspohjaiset tv-ohjelmat sekä YLE:n, MTV:n ja muiden vastaavien verkkosivut. Sosiaalisen median seurantaan sisältyvät Facebook tai Twitter, muut keskustelut ja sisältö sosiaalisessa mediassa sekä pikaviestipalvelut kuten WhatsApp tai Facebook Messenger. Vastamedioiden luokkaan kuuluvat MV-lehti ja Hommaforum. (Näsi ym. 2018, s. 10.)

Uusilla medioilla tarkoitan siis sosiaalista mediaa ja vastamediaa. Reunanen (2018, s. 25) kuvailee julkaisuja, jotka muokkaavat verkosta löytyvää uutistarjontaa asenteelliseksi sekä usein kritisoivat ammattimaista journalismia. Näistä julkaisuista käytetään nimityksiä vasta- tai vaihtoehtomedia. Oxfordin yliopiston Reuters-instituutin tutkimuksen Suomen vastauksissa vastamedian käyttöä uutislähteenä perusteltiin esimerkiksi sillä, että se täydentää valtamedian uutisointia tai kertoo asioista, joista valtamedian koetaan vaikenevan. Osaa vastaajista vastamedia kiinnosti siksi, että se välittää sensuroimatonta tietoa kuten rikoksesta tuomittujen nimiä ja kuvia. (mts. 26.) Vastamediat kytkeytyvät vahvasti sosiaaliseen mediaan, joka toimii tärkeänä jakoalustana vastamedioiden julkaisuille (Noppari & Hiltunen 2018, s. 251).

Muut muuttajat

Ihmiset reagoivat rikosuutisointiin eri tavoin, jolloin sama uutinen saattaa herättää toisissa kiinnostusta ja toisissa ahdistusta (Haara ym. 2017). Samalla periaatteella ihmiset myös saattavat valikoitua itseään kiinnostavien uutisten äärelle, tässä tapauksessa rikosuutisten. Lisäksi rikollisuutta pelkäävät ihmiset saattavat seurata muita enemmän rikosuutisointia saadakseen aiheesta enemmän tietoa ja esimerkiksi mahdollisia suojauskeinoja (Intravia ym. 2017). Rikostiedon lähteiden ja rikoskäsitysten yhteys onkin monitahoinen, joten sen tarkastelussa on otettava huomioon useita taustamuuttujia. Edellä mainittuun valikoitumiseen liittyen on KRT:ssa tiedusteltu vastaajan kiinnostuneisuutta rikosuutisointiin. Otan tämän muuttujan mukaan tarkasteluun dikotomisena niin, että arvon yksi saavat vastaajat, jotka ilmoittavat olevansa melko paljon tai paljon kiinnostuneita rikosuutisoinnista.

Kivivuori ja kumppanit (2018) erottavat rikospeloille kolme tarkastelu-ulottuvuutta niiden aiheuttajan perusteella: kokemuksellinen pelko, ilmaiseva pelko ja mediaperustainen pelko. Otan nämä huomioon analyysissäni mahdollisesti pelkoihin vaikuttavina tekijöinä. Mediaperustainen pelko on tutkimuksen tarkastelun kohde, jota mittaan jo esitellyllä mediaseurantamuuttujalla. Kaksi ensimmäistä pelkotyyppiä sen sijaan otan huomioon taustamuuttujien kautta.

Kokemuksellista rikoksen pelkoa edustavat vastaajan omat rikoskokemukset, joita aineistossa kuvataan uhrikokemuksilla. Niitä on tiedusteltu vastaajilta edeltävän vuoden ajalta erilaisista väkivalta- ja uhkaustilanteista. Kuvaan uhrikokemuksia dikotomisella muuttujalla, joka erottaa fyysistä väkivaltaa kokeneet ja kokemattomat. Ilmaiseva rikoksenpelko on pelkoa, joka johtuu vastaajan yleisestä epävarmuudesta, mutta kanavoituu pelkona rikoksia kohtaan. Tätä mittaan koetulla taloudellisella pärjäämisellä, jota on kysytty KRT-lomakkeessa kotitalouden menojen kattamisen sujuvuudella (kts. Liite 3, s. 1). Loin tästäkin kysymyksestä dikotomisen muuttujan, jossa arvon nolla saavilla vastaajilla menojen kattaminen on melko helppoa, helppoa tai hyvin helppoa ja arvon yksi saavilla vastaajilla melko hankalaa, hankalaa tai erittäin hankalaa. Duffy ja muut (2008) kytkivät yleisen epävarmuuden ja huolen toimeentulosta myös käsityksiin rikollisuudesta.

Yleisemmistä sosiodemografisista taustamuuttujista tarkastelen iän, sukupuolen ja koulutuksen vaikutuksia. Iän yhteys pelkoihin on yleensä positiivinen niin, että ikääntyessä pelot kasvavat. Toisaalta iän yhteys oletetaan usein liian suoraksi ja se saattaa todellisuudessa olla toisenlainen, jopa negatiivinen. (Haara ym. 2017, s. 33.) Käytän analyysissä kolmiluokkaista ikämuuttujaa, joka jakaa ikäryhmät seuraaviin: 15–34-vuotiaat, 35–54-vuotiaat ja yli 55-vuotiaat. Sukupuolen osalta yhteys pelkoon havaittu voimakkaammaksi naisilla, johon saattaa vaikuttaa se, etteivät miehet tyypillisesti vastaa kyselytutkimuksissa kokevansa turvattomuutta (Kempainen, Lönnqvist ja Tuominen 2014, s. 12). Koulutuksen kuvaamiseen käytin niin ikään kolmiluokkaista muuttujaa, jossa arvon yksi koulutustaso on peruskoulu tai alhaisempi, arvon kaksi saaneet ovat käyneet toisen asteen koulutuksen ja arvon kolme saaneet ovat suorittaneet korkeakoulututkinnon.

Kaikilla edellisillä sosiodemografisilla muuttujilla (iällä, sukupuolella ja koulutuksella) on havaittu yhteys pelkojen lisäksi myös herkistymisen kanssa (Kivivuori 2014), koulutuksella ja sukupuolella puolestaan käsitysten rikollisuuden lisääntymisestä kanssa (Pfeiffer ym. 2005, s. 271).

3.3 Menetelmät

Mediaseurannan ja rikoskäsitysten eri ulottuvuuksien välisiä suhteita kuvailevana menetelmänä käytän ristiintaulukointia. Sen avulla nähdään suorina jakaumina, miten eri mediaseurantaryhmät jakaantuvat rikospelkojen, väkivallan määrän käsitysten ja herkistymisen suhteen. Ristiintaulukoinnin yhteydessä tehdään khiin neliö -testi eli χ^2 -riippumattomuustesti. Se tarkastelee kahden kategorisen muuttujan välistä yhteyttä. Nummenmaa (2009, s. 305) kuvaa tarkastelun vastaavan korrelaatiokertoimien tarkastelua, joskin siinä huomioidaan yhteyden voimakkuus. Yhteyden suunnan käsittely ei ole kategoristen muuttujien tapauksessa mielekästä, sillä kategorioiden välillä ei ole suuruusjärjestystä (mt.).

Varsinaisena analyysimenetelmänä käytän logistista regressioanalyysia. Logistinen regressioanalyysi tarkastelee ennusteita tiettyihin luokkiin kuulumiselle (Jokivuori & Hietala 2007, s. 57). Tarkemmin analyysimenetelmänä on binäärilogistinen regressioanalyysi, joka viittaa selitettävän muuttujan dikotomisuuheen. Analyysi antaa tulokset vetosuhteina (engl. odds ratio) (Rita 2004, s. 208). Vetosuhde on nimensä mukaisesti vetojen välinen suhde. Se ei kuvaa todennäköisyyksien tai osuuksien etäisyyksiä (mt.). Vetosuhdetta voisi kuvata riskinä kuulua johonkin ryhmään. Käytänkin tulosten käsittelyssä vetosuhteita kommentoidessani myös riskin käsitettä.

Logistinen regressioanalyysi ennustaa suuremman arvon saavaan luokkaan kuulumista (Jokivuori & Hietala 2007, s. 58). Binäärilogistisessa analyysissä suurempi arvo on 1, joka viittaa tässä tapauksessa rikospelkojen kokemiseen, käsityksiin rikollisuuden lisääntymisestä ja herkistymiseen. Tämä arvo toimii selitettävien muuttujien referenssikategoriana. Myös luokitelluille selittäjille määritellään referenssikategoriat, joita vasten tarkastellaan saman muuttujan muita luokkia (mts. 56). Muuttujien referenssikategorioina ovat tässä analyysissä niiden ensimmäiset luokat. Tämä

tarkoittaa, että vetosuhteita verrataan suhteessa muuttujien ensimmäisiin luokkiin, jotka ovat saaneet vetosuhteen 1 (Kirves 2013, s. 39). Yleisiin puhetapoihin verrattuna siis esimerkiksi 0,5 tarkoittaisi puolta pienempää ja 2 kaksinkertaista riskiä kokea rikospelkoa kuin arvon 1 saanut. Tulkinnan helpottamiseksi referenssiluokan arvo 1 on merkitty taulukoihin.

Logistisen regressioanalyysin etuna on sen soveltuvuus erilaisten muuttujatyypin kuvaamiseen. Tässä tapauksessa se tarkoittaa erityisesti luokitellun muuttujan käyttöä selitettävänä muuttujana, jota ei esimerkiksi lineaarisella regressioanalyysillä pystytä tekemään. (Jokivuori & Hietala 2007, s. 41, 58.) Toinen analyysin etu on, ettei se tee oletuksia muuttujien jakaumista tai muuttujien keskinäisistä suhteista (Nummenmaa 2009, s. 331–332). Haasteena logistisessa regressioanalyysissä on sen herkkyys multikollineaarisuudelle eli selittävien muuttujien välisille korrelaatioille. Jos kaksi selittävää muuttujaa korreloivat liian voimakkaasti keskenään, toinen muuttujista saattaa tulla mukaan malliin ainoastaan niiden välisen yhteyden takia, riippumatta sen yhteydestä selitettävään muuttujaan. (Metsämuuronen 2005, s. 689.)

Logistinen regressioanalyysi tuottaa pseudoselitysosuuden, jota käytetään usein lineaarisen regression selitysosuutta vastaavalla tavalla kuvaamaan mallin selitysvoimaa (Jokivuori & Hietala 2007, s. 68). Pseudoselitysosuus on kuitenkin varsin erilainen luku, eikä sovellu logistisen regressiomallin toimivuuden kuvaamiseen (Hosmer & Lemeshow 2013, s. 356). Tästä syystä sen arvoja ei käsitellä tuloksissa.

Tulostaulukoissa esitetään vetosuhte, sen saama p-arvo luokissa $p < 0,05$; $p < 0,01$ ja $p < 0,001$ sekä vetosuhteen luottamusväli. Se arvioi, millä välillä vetosuhte vaihtelee aineistoa edustavassa perusjoukossa. Mitä suurempi luottamusväli on, sitä suuremmalla varauksella tulokseen on suhtauduttava. Jos luottamusväli jakaantuu yhden molemmin puolin, vetosuhte saattaa olla yksi, jolloin riskitason muutosta ei ole välttämättä lainkaan. (Jokivuori & Hietala 2007, s. 62–63.)

Analyysit toteutettiin IBM SPSS Statistics -ohjelmiston versiolla 22.

3.4 Tutkimuseettiset näkökohdat

Kivivuori ynnä muut (2018, s. 34) nostavat kolmeksi keskeiseksi tutkimusetiikan periaatteeksi tutkittavien itsemääräämisoikeuden kunnioittamisen, tutkittavien vahingoittamisen välttämisen sekä tutkittavien yksityisyyden ja tietosuojan. Kyselyn toteuttamisen osalta tutkimuseettisistä näkökohdista on vastannut sen kerääjä Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti. Omalta osaltani vastaan aineiston oikeaoppisesta käsittelystä. Sitouduin aineiston haltuunotossa sen vastuulliseen säilyttämiseen ja käyttöön. Lisäksi aineistosta on ennen sen luovuttamista minulle poistettu vastaajiin yhdistettävät henkilötunnistetiedot.

Tutkimuksessa ei tarkastella suoraan yksittäisiä ihmisryhmiä tai näiden toteuttamaa rikollisuutta, mistä saattaisi seurata leimaavia vaikutuksia. Tarkastelen kuitenkin toisistaan hyvinkin poikkeavia medialähteitä, joihin saatetaan suhtautua varsin stereotyyppisesti. Tavoitteenani ei kuitenkaan ole tulkita eri medialähteiden seuraamista itsessään, vaan suhteuttaa sitä rikoskäsitteisiin. Yhdysvaltain kriminologiyhdistyksen eettisissä ohjeissa (ASC 2016) todetaankin, että tutkijan on tiedostettava ihmisten oikeudet ja hyväksyttävä heidän mahdollisesti eriävät asenteensa. Kivivuori ja kumppanit (2018, s. 37) korostavat myös, että kriminologia pyrkii tuottamaan objektiivista, yhteiskunnallisista ja sosiaalisista liikkeistä riippumatonta tietoa.

4 Tulokset

Tässä luvussa esittelen analyysin tulokset. Tarkastelu tapahtuu kolmessa alaluvussa. Jokaisen alussa käyn läpi kyseisen vasteen ja mediaseurantamuuttujan välisen ristiintaulukoinnin, jonka jälkeen esittelen logistisen regressioanalyysin tulokset.

4.1 Mediaseuranta ja rikospelot

Ristiintaulukointi

Ensin esittelen medialähteiden seuraamisen ja rikospelkojen välisen yhteyden suorilla jakaumilla. Tämä yhteys on nähtävissä Taulukossa 1. Eri mediatyyppejä seuraavien

ryhmien rikospelot eroavat suuresti toisistaan. Niistä vastaajista, jotka eivät seuraa rikosuutisointia mistään uutislähteestä 25 prosenttia pelkää väkivaltaa. Vain perinteisestä mediasta rikosuutisointia seuraavista hieman enemmän, 30 prosenttia pelkää väkivaltaa. Sen sijaan perinteisen lisäksi sosiaalisesta mediasta rikosuutisointia seuraavista väkivaltaa pelkäävien osuus (49 %) on lähes kaksinkertainen niihin, jotka eivät rikosuutisointia seuraa. Myös vastamediaa seuraavilla pelkäävien osuus on varsin korkea, 45 prosenttia.

Muuttujien välinen χ^2 -riippumattomuustesti ($\chi^2= 165,99$; $p=0,000$) osoittaa muuttujien välillä olevan tilastollisesti merkitsevän riippuvuuden. On siis oletettavaa, että rikosuutisoinnin seuraamisella on jonkinlainen yhteys rikospelkoihin. Tarkemmat riippumattomuustestit osoittavat tilastollisen merkitsevyyden myös kaikkien yksittäisten mediaseurantatyyppien ja rikospelkojen välillä.

Taulukko 1: Ristiintaulukko mediaseurannasta ja väkivallan pelkäämisestä

			Pelkää väkivaltaa		
			Ei	Kyllä	Yhteensä
Mediaseuranta	Ei seuraa	N	507	170	677
		%	74,9%	25,1%	100,0%
	Vain perinteinen media	N	2616	1096	3712
		%	70,5%	29,5%	100,0%
	Perinteinen + Sosiaalinen media	N	519	498	1017
		%	51,0%	49,0%	100,0%
	Vastamedia (+ muut tietolähteet)	N	86	69	155
		%	55,5%	44,5%	100,0%
Yhteensä		N	3728	1833	5561
		%	67,0%	33,0%	100,0%

Logistinen regressioanalyysi

Tarkastelen rikosuutisoinnin seuraamisen, rikospelkojen ja taustamuuttujien välistä yhteyttä logistisella regressioanalyysillä. Tulokset ovat esillä Taulukossa 2. Taulukossa on esitetty regressioanalyysin antamat vetosuhteet ($\exp(B)$). Lisäksi taulukossa on esitetty vetosuhteen tilastollinen merkitsevyys ja luottamusväli. On huomioitavaa, että regressioanalyysi tarkastelee kaikkien mallissa mukana olevien muuttujien yhteisvaikutusta, eivätkä vetosuhteet kuvaa ainoastaan yksittäisten muuttujien vaikutusta.

Mediaseuranta on logistisen regressioanalyysin perusteella yhteydessä väkivallan pelkoihin. Suurin riski pelkoihin on vastamedioita seuraavilla, joilla riski on lähes 2,5-kertainen rikosuutisia seuraamattomiin nähden. On kuitenkin huomioitava, että vetosuhteen kasvaessa myös luottamusväli näyttää kasvavan, sen ollen varsin suuri erityisesti vastamedian vetosuhteella. Kaikki muutkin mallin selittävät muuttujat ovat tilastollisesti merkitsevässä yhteydessä pelkoihin. Ikää lukuun ottamatta yhteys on kaikilla muuttujilla positiivinen. Suurin vetosuhte on väkivallan aiemmilla uhrikokemuksilla, joita kokeneilla on lähes kolminkertainen riski pelätä väkivaltaa niitä kokemattomiin nähden.

Taulukko 2: Logistinen regressioanalyysi vasteena väkivaltapelot

*=p<0,05; **=p<0,01; ***=p<0,001; N=5356

		exp(B)	95 %:n luottamusväli
Mediaseuranta	Ei mikään mediatyyppi	1	
	Perinteinen media	1,379**	1,128-1,685
	Sosiaalinen media	1,765***	1,410-2,210
	Vastamedia	2,464***	1,668-3,640
Kiinnostuneisuus rikosuutisointiin	Ei	1	
	Kiinnostunut	1,467***	1,264-1,703
Toimeentulo	Helppoa	1	
	Hankalaa	1,607***	1,407-1,836
Väkivallan uhrikokemukset	Ei	1	
	Kyllä	2,912***	2,451-3,461
Sukuupuoli	Mies	1	
	Nainen	2,652***	2,341-3,004
Ikä	15-34	1	
	35-54	0,596***	0,515-0,689
	yli 55	0,297***	0,251-0,352
Koulutus	Peruskoulu tai vähemmän	1	
	Toisen asteen tutkinto	1,673***	1,331-2,102
	Korkeakoulututkinto	2,037***	1,606-2,584

4.2 Mediaseuranta ja käsitykset väkivaltakehityksestä

Ristiintaulukointi

Taulukossa 3 on esitetty mediaseurannan ja käsitysten väkivallan määrän kehityksestä välinen ristiintaulukointi. Siinä erot mediaseurantojen suhteen näkyvät voimakkaina eroina käsityksissä väkivallan lisääntymisestä. Rikosuutisia seuraamattomista ainoastaan 11 prosenttia kokee väkivallan lisääntyneen paljon viime vuosina, sosiaalista mediaa seuraavilla osuus on yli puolet suurempi, 25 prosenttia. Ehdottomasti suurin suhteellinen osuus niistä, jotka kokevat väkivallan lisääntyneen paljon on kuitenkin vastamedioita seuraavien ryhmässä - vastamedioita seuraavista lähes puolet (45 %) kokee väkivallan lisääntyneen paljon viime vuosina. Riippumattomuustesti ($\chi^2=143,90$; $p=0,000$) vahvistaa muuttujien välisen tilastollisen riippuvuuden, myös yksittäisten mediaseurantaryhmien osalta.

Taulukko 3: Ristiintaulukko mediaseurannasta ja käsityksistä väkivallan määrän kehityksestä

			Väkivalta lisääntynyt paljon		
			Ei	Kyllä	Yhteensä
Mediaseuranta	Ei seuraa	N	729	94	823
		%	88,6%	11,4%	100,0%
	Vain perinteinen media	N	3190	689	3879
		%	82,2%	17,8%	100,0%
	Perinteinen + Sosiaalinen media	N	943	307	1250
		%	75,4%	24,6%	100,0%
	Vastamedia (+ muut tietolähteet)	N	104	86	190
		%	54,7%	45,3%	100,0%
Yhteensä		N	4966	1176	6142
		%	80,9%	19,1%	100,0%

Logistinen regressioanalyysi

Regressioanalyysi on toteutettu samalla tavoin kuin kohdassa 4.1 muuttamalla ainoastaan vastetta. Referenssikategorioina ovat muuttujien ensimmäiset luokat. Ristiintaulukoinnin osoittama medioiden seuraamisen yhteys käsityksiin väkivallan lisääntymisestä on nähtävissä myös regressioanalyysin tuloksissa Taulukossa 4.

Ehdottomasti suurimman, lähes viisinkertaisen, vetosuhteen (4,712) saa vastamedioiden seuraaminen ja toiseksi suurimman, kaksinkertaisen, (2,032) sosiaalisen median seuraaminen. On kuitenkin huomioitava, että luottamusvälit ovat mediamuuttujilla varsin laajat, erityisesti vastamedialla (3,186–6,967). Kaikilla muuttujilla koulutusta lukuun ottamatta on tilastollisesti merkitsevä positiivinen yhteys käsitysten väkivallan lisääntymisestä kanssa, koulutuksella yhteys on negatiivinen.

Taulukko 4: Logistinen regressioanalyysi vasteena käsitykset väkivallan määrän kehityksestä

*=p<0,05; **=p<0,01; ***=p<0,001; N=5864

		exp(B)	95 %:n luottamusväli
Mediaseuranta	Ei mikään mediatyyppi	1	
	Perinteinen media	1,297*	1,012-1,663
	Sosiaalinen media	2,032***	1,543-2,674
	Vastamedia	4,712***	3,186-6,967
Kiinnostuneisuus rikos-uutisointiin	Ei	1	
	Kiinnostunut	1,969***	1,689-2,294
Toimeentulo	Helppoa	1	
	Hankalaa	1,720***	1,494-1,982
Väkivallan uhrikokemukset	Ei	1	
	Kyllä	1,455***	1,199-1,765
Sukupuoli	Mies	1	
	Nainen	1,983***	1,722-2,285
Ikä	15-34	1	
	35-54	1,459***	1,212-1,755
	yli 55	1,699***	1,401-2,059
Koulutus	Peruskoulu tai vähemmän	1	
	Toisen asteen tutkinto	0,701***	0,579-0,850
	Korkeakoulu-tutkinto	0,354***	0,282-0,445

4.3 Mediaseuranta ja herkistyminen

Ristiintaulukointi

Ristiintaulukossa eri mediaseurantaryhmät ovat jakautuneet prosentuaalisesti hyvin tasaisesti, lähes identtisesti, niiden suhteen, jotka ovat herkkiä kokemaan asioita väkivallaksi ja niiden suhteen, jotka eivät ole. Jokaisessa mediaseurantaryhmässä on noin kymmenen prosenttia niitä vastaajia, jotka ovat herkkiä kokemaan asioita väkivallaksi. Riippumattomuustestin ($\chi^2=1,52$; $p=0,677$) tulokset eivät ole tilastollisesti merkitseviä. Taulukointi ei täten anna tukea oletuksille, että mediaseurannan ja herkistymisen välillä olisi merkittävää yhteyttä.

Taulukko 5: Ristiintaulukko mediaseurannasta ja herkistymisestä

			Herkkä määrittämään asioita väkivallaksi		
			Ei	Kyllä	Yhteensä
Mediaseuranta	Ei seuraa	N	689	75	764
		%	90,2%	9,8%	100,0%
	Vain perinteinen media	N	3376	417	3793
		%	89,0%	11,0%	100,0%
	Perinteinen + Sosiaalinen media	N	1108	124	1232
		%	89,9%	10,1%	100,0%
	Vastamedia (+ muut tietolähteet)	N	167	21	188
		%	88,8%	11,2%	100,0%
Yhteensä		N	5340	637	5977
		%	89,3%	10,7%	100,0%

Logistinen regressioanalyysi

Ristiintaulukoinnin antamat oletukset siitä, ettei mediaseurannan ja herkistymisen välillä esiinny yhteyttä toteutuvat regressiomallissa. Analyysi on tehty samalla tavoin kuin aiemmissakin kohdissa, eikä yhteys mediaseurannan ja herkistymisen välillä ole tilastollisesti merkitsevä. Myös luottamusvälit ovat varsin laajat ja osuvat yhden molemmin puolin, mikä tarkoittaa, ettei selittäjällä välttämättä ole minkäänlaista vaikutusta vasteeseen (Jokivuori & Hietala 2007, s. 62–63).

Malli esittää kuitenkin myös tilastollisesti merkitseviä yhteyksiä. Koetuilla toimeentulojen vaikeuksilla, naissukupuolella, iällä ja koulutuksella on kaikilla positiivinen yhteys herkistymistä kuvaavaan muuttujaan.

Taulukko 6: Logistinen regressioanalyysi vasteena herkistyminen

*=p<0,05; **=p<0,01; ***=p<0,001; N=5737

		exp(B)	95 %:n luottamusväli
Mediaseuranta	Ei mikään mediatyyppi	1	
	Perinteinen media	,969	0,738-1,271
	Sosiaalinen media	1,026	0,744-1,416
	Vastamedia	1,238	0,733-2,092
Kiinnostuneisuus rikos-uutisointiin	Ei	1	
	Kiinnostunut	1,034	0,838-1,276
Toimeentulo	Helppoa	1	
	Hankalaa	1,282**	1,070-1,536
Väkivallan uhrikokemukset	Ei	1	
	Kyllä	,846	0,647-1,106
Sukupuoli	Mies	1	
	Nainen	1,652***	1,388-1,965
Ikä	15-34	1	
	35-54	1,807***	1,433-2,278
	yli 55	2,229***	1,744-2,849
Koulutus	Peruskoulu tai vähemmän	1	
	Toisen asteen tutkinto	1,637**	1,214-2,209
	Korkeakoulututkinto	2,071***	1,506-2,849

5 Johtopäätökset

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, onko mediaseurannalla yhteyttä rikoskäsitteisiin. Niitä tarkasteltiin kolmessa ulottuvuudessa, jotka olivat väkivallan pelko, käsitykset väkivallan lisääntymisestä ja herkkyys määrittää asioita väkivallaksi. Huomion

painopisteenä oli erityisesti uusien medioiden rooli tässä yhteydessä. Teoreettisena kontekstina esiteltiin sosiologisia ja kriminologisia aikalaisteorioita ja -käsitteitä sekä kultivaatioteoria. Aineistona toimi vuoden 2017 Kansallinen rikosuhritutkimus. Kolmea vastemuuttujaa tarkasteltiin kolmella regressioanalyysillä, joiden tulokset on käsitelty laajemmin edellisessä luvussa.

Seuraavaksi kertaan tulokset lyhyesti, minkä jälkeen käsittelen niitä suhteessa aiempaan tutkimukseen ja teoriaan. Pohdin myös hieman yli aineiston ja tutkimuskysymysten, mitä tekijöitä saattaisi piillä tulosten takana. Aivan lopuksi esitän tutkimuksen pohjalta nousseita yhteiskunnallisia toimintasuosituksia ja käsittelen tutkimuksen rajoitteita sekä jatkotutkimuksen tarvetta.

5.1 Päätulokset

Mediaseurannan ja väkivaltapelkojen välinen ristiintaulukointi osoitti, että muuttujien välillä oli tilastollisesti merkitsevä yhteys. Väkivaltaa pelänneiden osuus myös vaihteli eri mediaseurantaryhmissä voimakkaasti. Logistinen regressioanalyysi tuki tätä havaintoa ja sen tulosten mukaan riski rikospelkoihin oli erilainen eri medioita seuraavilla. Perinteistä mediaa seuraavilla riski oli 1,4-kertainen, sosiaalista mediaa seuraavilla 1,8-kertainen ja vastamedioita seuraavilla lähes 2,5-kertainen rikosuutisointia seuraamattomiin nähden. Myös kaikki taustamuuttujat olivat tilastollisesti merkitsevässä yhteydessä rikospelkoihin. Riskiä pelätä lisäsivät kiinnostuneisuus rikosuutisointiin, koetut toimeentulon vaikeudet, aiemmat uhrikokemukset, naissukupuoli, nuori ikä ja korkea koulutus.

Käsitysten väkivallan lisääntymisestä suhteen ristiintaulukointi jakoi eri mediaseurantaryhmät myös suhteellisesti varsin erikokoisiin osiin. Rikosuutisia seuraamattomista ainoastaan 11 prosenttia koki väkivallan lisääntymiseen paljon viime vuosina, vastamedioita seuraavilla vastaavan osuuden ollessa 45 prosenttia. Regressioanalyysi tuki kuvaavaa analyysia ja osoitti vastamedioita seuraavilla riskin kokea väkivallan lisääntyneen olevan huomattavasti muita suurempi – lähes viisinkertainen suhteessa niihin, jotka eivät seuraa rikosuutisointia. Kaikki taustamuuttujat olivat myös yhteydessä käsityksiin väkivaltakehityksestä.

Mediaseurantamuuttuja ei näyttäytynyt tilastollisesti merkitsevässä yhteydessä herkistymisen kanssa ristiintaulukoinnissa eikä regressioanalyysissä. Riskiksi herkkyydelle tulkita asioita väkivallaksi osoittautuivat naissukupuoli, korkea ikä, korkea koulutus sekä koetut toimeentulon vaikeudet.

Edeltävästä koottuna suorina vastauksina tutkimuskysymyksiin voidaan antaa seuraavaa. Tutkimuksen tulosten mukaan rikosuutisoinnin seuraamisella on yhteys sekä rikospelkoihin että käsityksiin väkivallan voimakkaasta lisääntymisestä. Herkkyys tulkita tapahtumia väkivallaksi ei sen sijaan kytkeydy mediaseurantaan. Uusien medioiden seuraamisen yhteyttä rikoskäsityksiin tarkasteltiin sosiaalisen median ja vastamedian kautta. Niiden havaittiin olevan perinteisen median seuraamista vahvemmin yhteydessä pelkoihin ja väkivallan lisääntymiskokemuksiin. Voimakkain riski molempiin oli vastamedioita seuraavilla. Heillä riski rikospelkoihin on 2,5-kertainen ja käsityksiin väkivallan lisääntymisestä yli 4,7-kertainen rikosmediaa seuraamattomiin nähden. Sosiaalista mediaa seuraavilla vastaavat riskit ovat 1,8- ja 2-kertaiset.

5.2 Tulokset suhteessa teoreettiseen taustaan

Rikoskäsitysten ja median välisen suhteen tarkastelu kytkeytyy kriminologiseen aikakausiteoreettiseen keskusteluun modernista yhteiskunnasta, jota leimaavat uudenlaiset riskikäsitykset. Mediaa on pidetty keskeisenä tekijänä näiden käsitysten takana ja niiden vaikutuksia pidetään kauaskantoisina alkaen ihmisten asennemuutoksista päätyen muutoksiin politiikassa. Seuraavaksi tarkastelen saamieni tulosten yhteensopivuutta aiempien tutkimusten ja teorioiden kanssa.

Aikalaisteoreettinen keskustelu rakensi pohjan tälle tutkimukselle, vaikka sen väitteitä ei tutkimuksessa varsinaisesti pyrittykään testaamaan. Aikalaisteoreettista keskustelua on käyty paikoin varsin abstraktillakin tasolla, jonka sijasta seuraava tarkastelu keskittyy väkivaltakäsitysten, rikosuutisoinnin sekä muiden analyysissä käytettyjen muuttujien välisiin yhteyksiin.

5.2.1 Tulosten tarkastelua vastemuuttuja kerrallaan

Tulokset olivat sosiaalisen median ja rikospelkojen välisen yhteyden kautta linjassa aiemman tutkimuksen (Intravia ym. 2017, Shi 2018) kanssa. Aiemmassa tutkimuksessa sosiaalisen median yhteys pelkoihin havaittiin kuitenkin ainoastaan homogeenisillä aineistoilla, jotka koostuivat pelkistä korkeakouluopiskelijoista. Nyt kyseessä oleva tutkimus paljasti yhteyden olevan laajempi ja nousevan esiin myös kansallisesti edustavalla aineistolla erilaisten taustamuuttujien ollessa huomioituna mallissa. Vastamedioita ja pelkoja käsittelevää aiempaa tutkimusta ei kirjallisuuskatsauksessa löytynyt. Yhteys näiden muuttujien välillä on kuitenkin tutkimuksen tulosten perusteella olemassa.

Myös taustamuuttujien suhteen tulokset tukivat aiempaa tutkimusta. Vahvin yhteys pelkoihin oli aiemmilla uhrikokemuksilla ja naissukupuolella. Iän yhteys pelkoihin oli negatiivinen, vanhimmalla ikäryhmällä ollen pienin riski kokea pelkoja ja nuorimmalla suurin. Iän suhteen aiempi tutkimus on saanut vaihtelevia tuloksia. Kempainen ja muut (2014, s. 12) korostivat, että vastausvaihtoehto, joka rajaa iltaisin ulkona liikkumattomat pois tarkastelusta, vähentää myös iäkkäiden turvattomuuskokemusten määrää. Tämä saattoi omassakin analyysissäni vähentää iäkkäämpien ihmisten pelkoja. Nuorilla pelot saattavat osin olla myös perustellumpia, sillä ikäryhmä liikkuu iltaisin ulkona oletettavasti eniten (Näsi ym. 2018).

Kiinnostusta rikosuutisointiin kuvaava muuttuja otettiin analyysiin mukaan, jotta mediaseurannan pariin valikoitumista saataisiin poistettua. Muuttuja olikin yhteydessä pelkojen kanssa, mikä osoittaa, että pelkäävät ihmiset ovat kiinnostuneempia rikosuutisoinnista. Tulos ei kuvaa yhteyden suuntaa, mutta ei myöskään poista mediaseurannan ja pelkojen välistä yhteyttä. Koettujen toimeentulojen vaikeuksien kokeminen oletettavasti kuvastaa yleisempää huolta, joka näyttäytyi yhteydessä pelkoihin.

On hyvä huomioida, että suuri osuus (70 %) vastaajista koki väkivallan lisääntyneen viime vuosina. Tarkastelin riskiä kokea väkivallan lisääntyneen paljon, mutta siihenkin

ryhmään kuului 20 prosenttia vastaajista. Ryhmä ei siis välttämättä ole kovin homogeeninen, minkä lisäksi ihmisten väkivallan kehityskäsitysten taustalla saattavat vaikuttaa useat tekijät. Kaikki mallin selittävät muuttujat olivatkin tilastollisesti merkitsevässä yhteydessä vasteen kanssa. Ehdottomasti suurimman riskin kokea väkivallan lisääntyneen paljon antoi kuitenkin vastamedioiden seuraaminen, toiseksi suurimman riskin sosiaalisen median seuraaminen.

Tulokset olivat väkivallan kehityskäsitysten osalta yhteneviä aiemman tutkimuksen (Pfeiffer 2005, s. 265) kanssa sukupuolen, koulutuksen ja mediaseurannan kautta, joskaan aiempi tutkimus ei tämänkään vasteen osalta ollut juurikaan kommentoinut uusien medioiden seuranta. Myös ilmaisevan huolen vaikutus rikollisuuden määrien kokemiseen nousi esiin aiemmassa tutkimuksessa (Duffy ym. 2008, s. 26–28). Tätä voisi ilmentää toimeentulon vaikeuksia kokevien suurempi riski kasvaviin väkivaltakäsityksiin. Korkean iän yhteys käsityksiin väkivallan lisääntymisestä saattaa selittyä kullatuilla muistoilla, joiden vaikutuksen Korander (2001, s. 72) huomioi. Perustelluilta vaikuttavat myös kiinnostuksen rikosuutisointiin ja aiempien uhrikokemusten yhteydet väkivaltakäsityksiin.

Herkistymismuuttujankin osalta tulokset olivat linjassa aiemman tutkimuksen kanssa: koulutus, ikä ja sukupuoli olivat tilastollisesti merkitsevästi yhteydessä herkistymiseen (Kivivuori 2014, s. 315–317). Kivivuoren (2014, s. 315) tutkimuksen mukaan vanhin ikäryhmä suhtautui jyrkimmin juuri herkistymismuuttujassa käytettyihin epäsuoriin tekemuotoihin ja vastaavasti vähemmän jyrkästi muihin tekemuotoihin, eli suoriin ja seksuaalisiin konflikteihin. Koettujen toimeentulojen vaikeuksien yhteys herkistymiseen on sen sijaan tulos, jota ei aiemmassa kirjallisuudessa ole nostettu esiin. Toisaalta vaikka tämä yhteys oli tilastollisesti merkitsevä, sen vetosuhte oli varsin pieni. Mahdollisena selityksenä tälle yhteydelle voisi pohtia yleistä epävarmuutta, jonka on aiemmassa tutkimuksessa todettu vaikuttaneen niin rikoskäsityksiin (Duffy ym. 2008), kuin pelkoihinkin (Kivivuori ym. 2018).

Mediaseurannan ja herkistymisen välistä yhteyttä ei löytynyt. Voikin olla, että siinä missä korkea koulutus ja ikä sekä naissukupuoli kasvattavat riskiä kokea lievemmat teot väkivallaksi, mediaseurannalle ei löydy vastaavaa perusteltavaa yhteyttä herkistymisen

kanssa. Kuitenkaan tutkimukseni ei tukenut myöskään turtumisvaikutusta, sillä mediaseurantamuuttujien ja herkistymisen väliset yhteydet eivät olleet tilastollisesti merkitseviä. Scharrerin (2008) tulokset antoivat viitteitä siitä, että persoonallisuuserot vaikuttaisivat keskeisesti myös väkivallan määrittämiseen. Mikäli tämä pitää paikkaansa, mediaseurannan ja herkistymisen välisen yhteyden tarkastelu osoittautuu haastavaksi. Jo herkistymisfaktorin nouseminen aineistosta kuitenkin tukee teoriaa ja sen tutkimusta.

5.2.2 Tulosten vertailua vasteiden välillä

Tutkimuksessa tarkastelluista väkivallan kokemuksen ulottuvuuksista emotionaalinen (pelko) ja kognitiivinen (käsitykset väkivallan määrästä) olivat yhteydessä mediaseurantaan, toleranssiperusteinen (herkistyminen) puolestaan ei. Johdannossa näiden ulottuvuuksien kommentoitiin oletettavasti kytkeytyvän toisiinsa, joskin todettiin, ettei niiden keskinäisiä suhteita tarkastella työssä. Niiden yhteyksiä mediaseurantaan ja muihin selittäviin muuttujiin voidaan kuitenkin vertailla. Seuraavaksi kommentoin joitakin mielenkiintoisia muuttujayhteyksiä. Mediaseurannan yhteyttä vasteisiin pohdin tarkemmin seuraavassa alaluvussa 5.2.3. On huomioitava, että vetosuhteet eivät ole suoraan verrannollisia eri mallien välillä. Tulosten yleisempiä linjoja on silti mielekästä kommentoida.

Selittävien muuttujien suhteet rikospelkoihin ja määrällisiin käsityksiin rikollisuudesta ovat samansuuntaiset kaikkien muuttujien paitsi iän ja koulutuksen suhteen. Iän kautta tämä vaikuttaa loogiselta: iäkkäämmillä riski kokea väkivallan lisääntyneen paljon on pienempi, jolloin luonnollisesti myös riski kokea pelkoja on pienempi. Koulutuksen suhteen tilanne ei ole näin yksiselitteinen. Sen kasvaminen laskee riskiä kokea väkivallan lisääntyneen, mutta lisää riskiä kokea väkivallan pelkoja. Ensimmäistä yhteyttä voisi perustella korkeammin koulutettujen mahdollisesti paremmalla medialukutaidolla tai suuremmin tutkimustietoon perustuvilla uutislähteillä. On kuitenkin hieman ristiriitaista tämän kanssa, että korkeammin koulutetuilla on matalammin koulutettuja suurempi riski pelätä väkivaltaa. Tämä kuvaa pelkojen vahvaa tunnepohjaa. Korkea koulutus osoittautui myös väkivallalle herkistymisen riskitekijäksi. Onkin mahdollista, että vaikka herkistyminen ja pelko ovat selvästi kaksi eri

ulottuvuutta, niillä saattaa olla jonkinlainen yhteys, joka ilmenee korkean koulutuksen kautta.

Koetut toimeentulojen vaikeudet ja sukupuoli ovat ainoat muuttajat, jotka ovat samansuuntaisesti tilastollisesti merkitsevässä yhteydessä kaikkien vasteiden kanssa. On vaikea sanoa, mikä naissukupuolella lisää riskiä väkivallan kokemuksen kaikkiin ulottuvuuksiin. Eroja sukupuolten välille saattaa syntyä todellisen kokemusmaailman lisäksi vastausten raportoinnissa (Kemppainen ym. 2014, s. 12). Koetut toimeentulojen vaikeudet on selittävästä muuttujista ehkä tulkinnallisimmin, sillä se pohjautuu ainoastaan vastaajan omaan kokemukseen. On hyvä korostaa, ettei se kerro todellisesta tulotasosta mitään, vaan kuvaa ainoastaan vastaajan itse kokemaa pärjäämistä. Sitä on käytetty kuvaamaan yleistä elämän epävarmuutta, jota käsitellään keskeisesti myös useissa aikalaisteorioissa (esim. Garland 2000). Se saattaakin ilmentää juuri tätä epävarmuutta, jota kokevilla vastaajilla on suurempi riski kokea myös pelkoja, väkivallan lisääntymistä ja herkkyyttä määritellä asioita väkivallaksi. Näin tulokset ovat samansuuntaisia aikalaisteorioiden kanssa.

Tulosten mediaseurannan yhteydestä rikospelkoihin ja lisääntyviin väkivaltakäsityksiin voisikin tulkita olevan linjassa myös luvussa 2.1 esitetyn taustateorian kanssa. Aikalaisteorioiden kuvauksissa yhdistyivät median ja rikoskäsitysten välisten yhteyksien kuvaaminen. Tutkimuksen tulokset tukevat tätä yhteyttä ja esimerkiksi edellisessä kappaleessa mainittua aikalaisteorioissa korostuvaa yleistä epävarmuutta. On kuitenkin hyvä huomioda, että aikalaisteoriat kuvaavat usein muutosta ajassa, jota omalla aineistollani ei voida tarkastella. Myös kultivaatioteoriassa yhteys oletetaan kausaaliseksi. Kausaalisuutta kommentoimatta tulokset ovat yhteensopivia kultivaatioteorian kanssa. Sen varsinaisessa testauksessa olisi kuitenkin syytä huomioda myös median kokonaiskulutus (esim. Kohm ym. 2012).

5.2.3 Tulosten pohdintaa mediaseurannan osalta

Rikospelot ja käsitykset väkivallan määrällisestä lisääntymisestä ovat tulosten mukaan yhteydessä mediaseurannan kanssa. Suurin riski edellisiin on erityisesti sosiaalista mediaa ja vastamedioita seuraavilla. Vain perinteistä mediaa seuraavilla riski on varsin

matala. Tämä on varsin mielenkiintoista, sillä tarkastelemini perinteisen median sivuihin kuului myös iltapäivälehtiä sekä niiden verkkosivuja, joilla väkivallasta uutisointi voidaan kokea hyvinkin sensaatiohakuiseksi. Tämä herättää kysymyksen siitä, mikä sosiaalisen median ja vastamedioiden seurannassa luo yhteyden. Suorittamani analyysit eivät itsessään ota kantaa siihen, miksi medioiden seurannan ja rikospelkojen sekä kasvavien väkivaltakäsitysten välillä näyttäytyy yhteys, tai minkä suuntainen tämä yhteys on. On kuitenkin mahdollista esittää aiheesta spekulatioita.

Aiempi tutkimus ei käsitellyt vastamedioihin rinnastettavia sivustoja. Kuitenkin suomalaisten vastamedioiden keskeisin aihe, etnisten vähemmistöjen rikollisuuteen kohdistuvat käsitykset, olivat keskeisessä osassa rikollisuuden määriä käsittelevää aiempaa tutkimusta luvussa 2.2 (Pfeiffer ym. 2005, Arendt 2017, Dixon 2008, Sohoni & Sohoni 2014). Pfeiffer ja muut (2005) esimerkiksi pohtivat vääristyneiden rikoskäsitysten mahdollista yhteyttä maahanmuuttokriittisyyden kanssa. Tämä saattaisikin selittää vastamedioita seuraavien muita huomattavasti korkeamman riskin kokea väkivallan lisääntyneen, sillä vastamedioiden sisältö keskittyy pitkälti maahanmuuttokritiikkiin.

Keskeinen huomio on myös se, että osassa tutkimuksista havaittiin maahanmuuttajien rikollisuuteen kohdistuvien mielikuvien ja pelkojen käyttö osana poliittista keskustelua (esim. Sohoni & Sohoni 2014). Myös suomalaiset vastamediat kytkeytyvät voimakkaasti politiikkaan. Hommaforumin perustamista vuonna 2008 seurasi vuoden 2011 eduskuntavaaleissa oikeistopopulistisen Perussuomalaisten puolueen huima vaalimenestys. Vuoden 2015 pakolaiskriisiä puolestaan seurasi lukuisten uusien vaihtoehtoisten mediasivujen perustaminen, niiden joukossa MV-lehti. (Ylä-Anttila 2018, s. 357.) Vastamedioiden voisi siis nähdä kytkeytyvän Haganin kollektiiviseen kehystämisteoriaan, sillä niissä jaetulla sisällöllä on selkeitä poliittisia tavoitteita. Teorian puitteissa on mahdollista kysyä, pyrkivätkö vastamediasivustot lietsomaan pelkoa jopa tarkoituksenmukaisesti? Ainakin rikollisuuden kehitystä ja luonnetta nämä sivustot kuvaavat omien intressiensä ja tavoitteidensa pohjalta.

On kuitenkin huomioitava myös valikoitumisen mahdollisuus. Tutkimuksessa vastamedioita edustavat MV-lehti ja Hommaforum julkaisevat sisältöä, joilla on selkeä

agenda. Ihmiset, jotka näitä seuraavat, luultavasti hakeutuvat kyseisten lähteiden pariin omasta mielenkiinnostaan ja vahvistavat näin omia jo olemassa olevia näkökantojaan. Vastamedioita seuraavien voisikin kuvitella elävän mediakuplassa. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa, vaan heidän mediaseurantansa on jopa laajempaa kuin muilla (Reunanen 2018, s. 26). Vuoden 2017 KRT:n mukaan ainoastaan 0,2 prosenttia suomalaisista käyttää rikosuutisoinnin lähteenä pelkkiä vastamedioita (Näsi ym. 2018, s. 12). Analyysissa käytetyn mediaseurantamuuttujan luokistakin mahdollisuus laajimpaan seurantaan on nimenomaan vastamedioita seuraavilla, johtuen muuttujan kasautuvuudesta.

Onkin syytä kysyä, ovatko vastamedioita seuraavien suuremmat riskit kokea rikospelkoa ja väkivallan lisääntymistä yhdistettävissä vastamedioiden seuraamiseen itseensä vai yleisesti laajempaan mediaseurantaan? Smolej ja Kivivuori (2006) havaitsivat tuloksissaan seurattujen uutislähteiden määrän lisäävän riskiä rikospelkoihin. On kuitenkin huomioitava, että vaikka vastamedioita seuraavien mediaseuranta on laajaa, se ei suoraan tarkoita, että kaikkeen luettuun sisältöön luotettaisiin (Reunanen 2018, s. 27). Valtamedian uutisointi saatetaan kokea puolueellisena ja vääristyneenä.

Tarkastelemistani mediaseurannan muodoista perinteinen media mahdollistaa pienimmän kuplautumisen efektin tapahtumisen, sillä sen sisältämät uutislähteet kuvaavat yhteiskuntaa usein eri näkökulmista. Mutz ja Martin (2001) kuvasivat 1990-luvun massamediaa rakenteeltaan sellaiseksi, että sitä seuraavan on vaikea rajata omien näkemyksiensä vastaisia uutisia pois ulottuviltaan. Sosiaalista mediaa aktiivisesti seuraaville puolestaan kuplautuminen saattaa olla suurempi haaste (Reunanen 2018, s. 26). On kuitenkin hankala kommentoida sosiaalisen median seurantaan tietämättä, mitä sivustoja vastaajat siellä tarkalleen seuraavat. Haaran ja muiden (2017, s. 65) tutkimuksessa opiskelijat kommentoivat esimerkiksi tarkkailevansa poliisin virallista Twitter-tiliä seuratakseen rikosraportointia. Näin yksin sosiaalisen median seurannasta ei voi tehdä johtopäätöksiä seurattun median luonteesta.

5.3 Tuloksista johdettavia yhteiskunnallisia toimintasuosituksia

Tulosten käsittelyn loppuvaiheilla on suotavaa pohtia, olisiko niiden pohjalta johdettavissa jonkinlaisia yhteiskunnallisia toimintaehdotuksia. Kuten jo aiemmin on todettu, käytetyn analyysin perusteella ole mahdollista kommentoida mediaseurannan ja rikoskäsitusten välisen suhteen kausaalisuutta. Tulokset kuitenkin osoittavat yhteyden mediaseurannan sekä rikospelkojen ja käsitysten rikollisuuden lisääntymisestä välillä, sekä osoittavat systemaattisesti riskin näihin kasvavan mediaseurannan muotojen lisääntyessä. On siis aiheellista keskustella median roolista rikollisuuden raportoinnissa.

Kasvu raportoitujen rikosten määrässä ei johdu aina yksin rikollisuuden lisääntymisestä. Kivivuori (2014) esimerkiksi huomioi, miten rikosilmoituksen tekeminen on helpottunut teknologian myötä ja myös koulujen ilmoitusalttiutta käsittelevät tutkimukset osoittivat, että rikosilmoituksen taustalla piilee asennemuutoksia, jotka suosivat poliisiin mukaan ottamista. Tämä nostaakin medioille suuren vastuun tilastojen ja kyselytulosten raportoinnissa. Niiden pitäisi käsitellä syitä mahdollisille muutoksille rikollisuuden määrässä sen sijaan, että uutisoinnista olisi suoraan johdettavissa kokemus rikollisuuden lisääntymisestä.

Arendt (2017) ehdotti, että ennakkoluuloja vähentääkseen toimittajien tulisi välttää marginaalisten ryhmien kuten etnisten vähemmistöjen piirteiden mainitsemista uutisoinnissa. Vastaava menettely on kuitenkin johtanut vastamedioiden suosioon ihmisten siirtyessä sinne saadakseen selville tietoa, jota he epäilevät valtamedian piilottelevan (Reunanen 2018, s. 26). Yksin vastamedioita ei siis pidetä epäluotettavina. Vuoden 2017 KRT:n tulosten mukaan 31 % uskoo perinteisten medioiden suojelevan tiettyjä väkivaltaa tekeviä ryhmiä (Näsi ym. 2018, s. 24). Reunanenkin (2018, s. 27) huomioi perinteisistä medioista löytyvän harhaanjohtavuutta esimerkiksi klikkiotsikoinnin osalta. Hänen raporttinsa mukaan puolet suomalaisista ovat verkkouutisissa huolissaan siitä, mikä internetissä on totta ja mikä ei (mt.).

Toisaalta toimittajtkaan eivät voi yksin vaikuttaa rikollisuuden medianäkyvyyteen, vaan tekijöitä on enemmänkin kuten sosiaalisen median toiminta algoritmien kautta, verkkouutisissa luetut kommentit (Lee ym. 2017) tai jopa täysin valheelliset uutiset. Reuters-instituutin tutkimuksen mukaan suomalaiset halusivat antaa vastuuta internetuutisoinnin selkeyttämisestä mediayhtiöille ja toimittajille (79 % vastaajista), suurille teknologiayhtiöille (69 %) sekä hallitukselle (51 %) (Reunanen 2018, s. 27). Nämä kolme osapuolta voisivatkin yhdessä vaikuttaa rikostiedon luotettavuuteen ja selkeyteen. Poliisi ja tutkimuslaitokset voisivat julkaista mediayhtiöistä riippumatonta neutraalia rikostietoa esimerkiksi omien sosiaalisen median kanaviensa kautta.

Koranderin (2001, s. 75) mukaan rikosuutisoinnin viihteellisyydellä on riskinä tehdä rikollisuudesta yhä keskeisempi yhteiskunnallinen ja poliittinen ongelma, vaikka rikosongelmien syyt ovatkin usein seurausta yhteiskunnallisista rakenteista ja ratkottavissa paremmin muulla politiikalla kuin kriminaalipolitiikalla. Tärkeänä muistutuksena toimiikin, että kriminaalipolitiikka pohjattaisiin tulevaisuudessakin tutkimustietoon tunteiden sijasta. Poliitikot voisivat myös olla lietsomatta paniikkia rikollisuudesta käyttämällä sitä näin omien agendojensa eteenpäinviemiseen.

Viimeiseksi on hyvä nostaa esiin yksilön oma vastuu. Vaikka internet on pirstaloittanut mediakenttää, se mahdollistaa myös tiedon paremman saatavuuden (Haara ym. 2017, s. 12). Tähän sisältyy haaste totuudenmukaisen informaation löytämisestä ja tunnistamisesta. Medialukutaidon harjoittaminen tulisikin huomioida koulujärjestelmässä jo varhain, eikä sen kehittäminen liene myöhemmässäkään vaiheessa elämää turhaa. Kuitenkin kuten koulutuksen moniulotteisesta yhteydestä vasteisiin pääteltiin, pelko ei välttämättä pohjaudu suoraan tietoon, vaan saattaa olla varsin tunneperäistä. Sen ehkäisy osoittautuukin oletettavasti suuremmaksi haasteeksi.

5.4 Tutkimuksen rajoitukset

Poikkileikkausaineistoon perustuvissa kyselytutkimuksissa on tärkeää huomioida aineiston keräämisen konteksti. Tutkimuksen aineisto kerättiin syksyllä 2017, jolloin tapahtui Suomen ensimmäinen rikoslainmukainen terrori-isku (Analyysi: Turun puukotuksista tuli Suomen ensimmäinen terrori-isku – kansalle ja uhreille tuomiolla on

suuri henkinen merkitys 15.6.2018 & Turun terrori-iskusta tuomittu peruutti valituksensa – tuomio terrori-rikoksista jää voimaan 28.1.2019.) Tapaus saattoi vaikuttaa vastaushetkellä ihmisten ajatuksiin ja pelkoihin laajan saamansa mediahuomion kautta, toimien tällöin signaalirikoksena (Innes 2004).

Yksin aineiston pohjalta on mahdotonta sanoa, onko yksittäisellä teolla ollut vaikutusta. Heiskanen (2002, s. 200) huomioi vuoden 1997 uhritutkimuksen haastatteluihin vaikuttaneen niiden teko aikaan Helsingin keskustassa tapahtunut kahden poliisin murha, jonka tekijä oli paossa useita päiviä ja josta uutisoitiin laajasti. Vaikutus näkyi haastattelussa muutaman prosentin nousuna pääkaupunkiseutulaisten naisten väkivallan pelossa. Pelko tosin palautui entisiin määriinsä jo noin kahden viikon kuluttua. (mt.) Tähän pohjaten Turun tapauksella ei oletettavasti ollut suurta vaikutusta loppusyksyllä kerätyn aineiston pelkovastauksiin. Tapauksen vaikutusta käsityksiin rikollisuuden lisääntymisestä on sen sijaan hankalampi kommentoida. On myös huomioitava mahdollisuus, että Turun puukotukset vaikuttivat erityisesti maahanmuuttokriittisten rikoskäsityksiin. Siinä voisi piillä selitys vastamedioita seuraavien muita korkeampiin pelko- ja väkivallan lisääntymiskäsitysriskeihin.

Valikoitumisen ongelma on keskeinen haaste yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa. Pyrin poistamaan sen efektiä mediaseurantaan ottamalla malliin mukaan kiinnostuneisuutta rikosuutisointiin kuvaavan muuttujan. Sen ollessa vakioituna mediaseurannan yhteys pelkoihin ja käsityksiin väkivallan lisääntymisestä säilyy vahvana. Tämä vakiointi tasaa vastaajien välisiä eroja kiinnostuneisuudessa rikosuutisointiin mutta ei kuitenkaan täysin poista valikoitumista, jota tapahtuu ihmisten hakeutuessa erityyppisten medialähteiden pariin. Ihmiset hakeutuvat omia poliittisia kantojaan tukevan median pariin (Smolej 2011, s. 43). Lisäksi on todettu, että ihmiset luottavat omaa ajatusmaailmaansa ja näkemyksiänsä tukevaan tietoon todennäköisemmin, kuin omien näkemystensä vastaiseen tietoon (Haara ym. 2017, s. 18).

Jonkinlainen valikoituminen voisi selittää vastamedioita seuraavien suuremman riskin pelkoihin ja käsityksiin rikollisuuden lisääntymisestä. Mielenkiintoista tosin on, että vastamedioitakin seuraavat saattavat olla varsin heterogeeninen ryhmä, ainakin

aiemmassa tutkimuksessa (Noppiari & Hiltunen 2018, s. 255) on näin havaittu. Ihmiset saattavat hakeutua vastamedian pariin esimerkiksi uteliaisuuttaan, eivätkä välttämättä pidä lähdeä täysin luotettavana (Haara ym. 2017, s. 64). Valikoitumista tapahtuu myös sosiaalisen median kanavissa, esimerkiksi Facebookissa, jossa algoritmit ohjaavat käyttäjälle sopivia uutisia. Näin ne ohjaavat ihmistä hänen tyyppisensä uutisoinnin pariin, mikä myös saattaa vahvistaa hänen aiempia käsityksiään. (mts. 16.) Tällöin valikoituminen on myös vähemmän tiedostettua verrattuna siihen, että ihminen tarkoituksella etsisi tietyn tyyppistä informaatiota.

Rajoituksia sisältyi myös muuttujien rakentamiseen. Mediaseurannan tarkastelu osoittautui haastavaksi erityisesti sosiaalisen median osalta. Analyysi paljasti rikosuutisoinnin seuraamisen sosiaalisen median kanavista olevan yhteydessä pelkoihin ja lisääntyviin väkivaltakäsityksiin. Emme kuitenkaan tiedä, minkä tyyppisiä lähteitä seurattuihin sosiaalisen median sivustoihin sisältyi. Lähteet myös oletettavasti vaihtelivat vastaajien keskuudessa. Sosiaalisen median seuranta tulisi kuvata tarkemmin ja siellä seurattujen lähteiden laatua tulisi eritellä, jotta sen yhteyksiä rikoskäsityksiin voisi tarkastella ja pyrkiä selittämään.

Pohdin aiemmin, johtuvatko vastamedioita seuraavien suuremmat riskit kokea pelkoja ja väkivallan lisääntymistä mediaseurannan laadusta vai määrästä. Seurattujen uutislähteiden määrän onkin todettu lisäävän riskiä rikospelkoihin (Smolej & Kivivuori 2006). KRT 2017-lomakkeessa tiedustellaan medioiden seuraamiseen käytettyä aikaa paperisten sanoma- ja iltapäivälehtien, radio- ja tv-uutisten, verkkomedian sekä sosiaalisen median uutiskeskusteluiden osalta. Toteutettuun tarkasteluun kysymys ei kuitenkaan ole täysin käyttökelpoinen sen mediasisältöjen osalta. Tulevassa aiheen tutkimuksessa tämä ulottuvuus olisikin hyvä huomioida.

5.5 Jatkotutkimuksen tarve

Uusien medioiden seurannan ja rikoskäsitysten välisen yhteyden paljastuttua niiden tutkimista olisi tärkeä jatkaa. Edellä kuvatuista rajoituksista on mahdollista kehittää uudenlaisia lähestymistapoja aiheen tarkasteluun. Haastavaa on, ettei pelkkä sosiaalisen median seuranta kerro juuri mitään seurattujen lähteiden luonteesta. Lisäksi Callanan (2012,

s. 108) totesi, että kyselytutkimuksilla on hankalaa tavoittaa prosesseja, joiden kautta eritaustaiset ihmiset tulkitsevat erityyppisiä rikosuutisia ja -medioita. Vaikka tutkimus osoitti, että KRT-aineisto soveltuu hyvin esimerkiksi väkivallalle herkistymisen kuvaamiseen, on silti syytä harkita myös muunlaisten aineistojen käyttöä.

Väkivallalle herkistymisen ilmiö nousi selkeästi esiin KRT-aineistosta. Se on varsin vähän tutkittu kriminologinen teoria, jota olisi tämän tutkimuksen valossa syytä tarkastella lisää. Mielekästä olisi erityisesti herkistymistä selittävien muuttujien tarkempi tarkastelu, mikä saattaisi auttaa selittämään myös korkeakoulutettujen suurempaa riskiä pelkoihin. Scharrerin (2008) turtumistarkastelun mukaan persoonallisuuserot saattavat olla keskeisiä väkivallan määrittämisessä, mikä voi luoda haasteita herkistymisenkin tutkimukseen. Myös menetelmän valintaa tulisi pohtia tarkasti, sillä kyselyaineiston antamat puitteet ovat varsin rajalliset. Yksi vaihtoehto tarkempaan analyysiin saattaisi olla mediakriminologiassa varsin vähän toteutettu laadullinen tutkimus (Smolej 2011, s. 38).

Myös uudempia metodeja olisi mahdollista testata. Mielenkiintoinen tapa käsitellä sosiaalisen median käyttöä voisi olla Big Dataa keräämällä. Menetelmä olisi kriminologian kentällä uusi, muttei ennennäkemätön, sillä esimerkkejä sen käytöstä ansiokkaasti löytyy jo (esim. Williams & Burnap 2016). Big Data toisi uudenlaisia haasteita esimerkiksi tutkimusetiikan suhteen, mutta voisi toimia hyvin vaikkapa signaalirikosten huomioimiseen rikoskäsitelysten vaikuttimena. Mahdollinen tarkastelunäkökulma voisi tällöin olla, kokevatko eri ihmiset eri tapaukset signaalirikoksina.

Sosiaalisen median ja vastamedioiden tutkimuksen tarve tulee luultavasti kasvamaan niiden sisältävien valeutisten ollessa keskeisessä roolissa viime vuosina esimerkiksi Donald Trumpin nousussa Yhdysvaltojen presidentiksi ja Ison-Britannian Brexit-kansanäänestyksessä (Noppari & Hiltunen 2018). Tutkielman julkaisuaikaan keväällä 2019 Euroopan unionissa on käynnissä ennennäkemätön kampanja valeutisten ja valheellisen vaalivaikuttamisen torjumiseksi eurovaalien alla (Näin tunnistat ja torjut vaali-häirinnän: Venäjä haluaa aiheuttaa ”kaaosta ja sekaannusta” 4.4.2019). Toistaiseksi valeutisten käsittelyn painopiste onkin ollut politiikassa, mutta tämän

tutkimuksen valossa uusien medioiden käytöllä on yhteys myös rikoskäsitteisiin. Aiheeseen on tärkeää perehtyä lisää kriminologisistakin näkökulmista.

Kirjallisuus

Altheide, D. (2002). *Creating Fear: News and Construction of Crisis*. New York, Aldine de Gruyter.

Analyysi: Turun puukotuksista tuli Suomen ensimmäinen terrori-isku – kansalle ja uhreille tuomiolla on suuri henkinen merkitys. (15.6.2018.) Yle Uutiset. Saatavana <https://yle.fi/uutiset/3-10258161>, viitattu 11.3.2019.

Arendt, F. (2017). Impulsive Facial-Threat Perceptions After Exposure to Stereotypic Crime News. *Communication Research* 44:6, 793–816
doi:10.1177/0093650214565919.

ASC (American Society of Criminology). (2016). Code of Ethics. Saatavana https://asc41.com/code_of_ethics_copies/ASC_Code_of_Ethics.pdf, viitattu 25.4.2018.

Beck, U. (2006). Living in the World Risk Society. *Economy and Society* 35, 329–345.

Callanan, V. (2012). Media Consumption, Perceptions of Crime Risk and Fear of Crime: Examining Race/Ethnic Differences. *Sociological Perspectives* 55:1, 93–116.
doi: 10.1525/sop.2012.55.1.93.

Callanan, V. & Rosenberg, J. (2015). Media, Gender, and Fear of Crime. *Criminal Justice Review* 40:3, 322–339. doi: 10.1177/0734016815573308.

Danielsson, P. & Näsi, M. (2018). Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2017 - Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia. Katsauksia 31/2018. Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti.

Danielsson, P. & Kääriäinen, J. (2017). Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2016 - Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia. Katsauksia 23/2017. Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti.

Ditton, J.; Chadee, D.; Farral, S.; Gilchrist, E. & Bannister, J. (2004). From Imitation to Intimidation: A Note on the Curious and Changing Relationship between the Media, Crime and Fear of Crime. *British Journal of Criminology* 44:4, 595–611.
doi:10.1093/bjc/azh028.

Dixon, T. L. (2008). Crime News and Racialized Beliefs: Understanding the Relationship Between Local News Viewing and Perceptions of African Americans and Crime. *Journal of Communication* 58, 106-125. doi:10.1111/j.1460-2466.2007.00376.x.

- Doob, A. N. & Macdonald, G. E. (1979). Television Viewing and Fear of Victimization: Is the Relationship Causal? *Journal of Personality and Social Psychology* 37:2, 170–179.
- Duffy, B.; Wake, R.; Burrows, T. & Bremner, P. (2008). Closing the Gaps - Crime and Public Perceptions. *International Review of Law Computers & Technology* 22:1–2, 17–44. doi: 10.1080/13600860801924899.
- Furedi, F. (2008). Fear and Security: A Vulnerability-led Policy Response. *Social Policy and Administration* 42, 645–661. doi:10.1111/j.1467-9515.2008.00629.x
- Furedi, F. (1998). *Culture of Fear. Risk-taking and the Morality of Low Expectation*. London, Cassell.
- Garland, D. (2001). *The Culture of Control. Crime and Social Order in Contemporary Society*. Chicago, University Press.
- Garland, D. (2000). The Culture of High Crime Societies. *British Journal of Criminology* 40, 347–375.
- Gelman, A. & Hill, J. (2007). *Data analysis using regression and multilevel/hierarchical models*. Cambridge University Press.
- Gerbner, G., Gross, L., Eeley, M. F., Jackson-Beeck, M., Jeffries-Fox, S., & Signorielli, N. (1977). TV violence profile No. 8: The highlights. *Journal of Communication* 27, 171–180.
- Gerbner, G. & Gross, L. (1976). Living with television: The violence profile. *Journal of Communication* 26, 173–199.
- Haara, P., Reunanen, E., Näsi, M. & Kivivuori, J. (2017). Väkivalta pirstaloituvassa mediamaisemassa. Fokusryhmätutkimus uhkan kokemuksesta ja rikostiedon lähteistä. Tampere, Tutkimuskeskus Comet.
- Hagan, John. (2012). *Who are the criminals? The Politics of Crime Policy from the Age of Roosevelt to the Age of Reagan*. Princeton, Princeton University Press.
- Heiskanen, M. (2002). Väkivalta, pelko, turvattomuus. Surveytutkimusten näkökulmia suomalaisten turvallisuuteen. Tutkimuksia 236. Helsinki, Tilastokeskus.
- Hosmer, D. W. & Lemeshow, S. (2013). *Applied logistic regression*. Hoboken New Jersey, John Wiley & Sons.
- Hughes, M. (1980.) The Fruits of Cultivation Analysis: A Reexamination of Some Effects of Television Watching. *The Public Opinion Quarterly* 44:3, 287–302.

- Innes, M. (2004). Signal crimes and signal disorders: notes on deviance as communicative action. *The British Journal of Sociology* 55:3, 335–355. doi: 10.1111/j.1468-4446.2004.00023.x.
- Innes, M. (2013). ‘Signal crimes’: detective work, mass media and constructing collective memory. Teoksessa Mason, P. (toim.): *Criminal Visions: media representations of crime and justice*. London and New York; Routledge, Taylor and Francis Group.
- Intravia, J., Wolff, K., Paez, R. & Gibbs, B. (2017). Investigating the relationship between social media consumption and fear of crime: A partial analysis of mostly young adults. *Computers in Human Behaviour* 77, 158–168. doi:10.1016/j.chb.2017.08.047.
- Jokivuori, P. & Hietala, R. (2007). *Määrällisiä tarinoita. Monimuuttujamenetelmien käyttö ja tulkinta*. Helsinki, WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Kempainen, T.; Lönnqvist, H. & Tuominen, M. (2014). Turvattomuus ei jakaudu tasan. Mitkä asuinalueen piirteet selittävät helsinkiläisten kokemaa turvattomuutta? *Yhteiskuntapolitiikka* 79:1, 5–20.
- Kirves, K. (2013). Määrälliseen aineistoon perustuvien tutkielmien menetelmäopas.
- Kivivuori, J., Aaltonen, M., Näsi, M., Suonpää, K. & Danielsson, P. (2018). *Kriminologia: rikollisuus ja kontrolli muuttuvassa yhteiskunnassa*. Helsinki, Gaudeamus.
- Kivivuori, J. (2014). Understanding Trends in Personal Violence: Does Cultural Sensitivity Matter? Teoksessa Michael Tonry (toim.): *Why Crime Rates Fall, and Why They Don't*. Chicago: University of Chicago Press, 289–340.
- Kivivuori, J. (2002). Kriminologin näkökulma rikosuutisointiin. *Oikeus* 31:3, 310–316.
- Kivivuori, J., Kemppi S. & Smolej, M. (2002). Etusivujen väkivalta. Väkivalta iltapäivälehtien etusivuilla, todellisuudessa ja ihmisten peloissa 1980–2000. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 196. Helsinki, Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos.
- Kohm, S., Waid-Lindberg, C., Weinrath, M., O'Connor Shelley, T. & Dobbs, R. (2012). The Impact of Media on Fear of Crime among University Students: A Cross-National Comparison. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice* 54:1, 67–100. doi:10.3138/cjcej.2011.E.01

- Korander, T. (2001). Turvallisuus, rikollisuus ja etiikka suomalaisen tiedonvälityksen tulevaisuudessa. Teoksessa Arolainen, T. (toim.): Turvallisuutta, draamaa ja uutiskilpailua. Yhteenveto poliisin ja vakuutusalan ajankohtaisseminaarista ”Tiedottaminen, julkisuus ja oikeusjournalismi” Helsinki 15.–16.5.2001. Poliisiammattikorkeakoulu, Tiedotteita 16/2001.
- Koskela, H. (2009). *Pelkokierre: Pelon politiikka, turvamarkkinat ja kamppailu kaupunkitilasta*. Helsinki, Gaudeamus.
- LaGrange, R. L. & Ferraro, K. F. (1989). Assessing age and gender differences in perceived risk and fear of crime. *Criminology* 27, 697–720.
- Lee, M. (2007). *Inventing Fear of Crime. Criminology and the Politics on Anxiety*. London; Routledge, Taylor and Francis Group.
- Lee, E-J.; Kim, H. S. & Cho, J. (2017). How user comments affect news processing and reality perception: Activation and refutation of regional prejudice. *Communication Monographs* 84:1, 75–93. doi: 10.1080/03637751.2016.1231334
- Metsämuuronen, J. (2005). *Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä*. Helsinki, International Methelp.
- Mutz, D. C. & Martin, P. S. (2001). Facilitating Communication across Lines of Political Difference: The Role of Mass Media. *American Political Science Review* 95:1, 97–114.
- Noppari, E. & Hiltunen, I. (2018). Populistinen vastamedia eliittejä haastamassa. Teoksessa Niemi, M. K. & Houni, T. (toim.): *Media ja populismi. Työkaluja kriittiseen journalismiin*. Tampere, Vastapaino, 236–272.
- Nummenmaa, L. (2009). *Käyttäytymistieteiden tilastolliset menetelmät*. Helsinki, Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Näin tunnistat ja torjut vaali-häirinnän: Venäjä haluaa aiheuttaa ”kaaosta ja sekaannusta”. (4.4.2019). Helsingin Sanomat. Saatavana <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000006058183.html>, viitattu 5.4.2019.
- Näsi, M.; Tanskanen, M.; Haara, P.; Reunanen, E. & Kivivuori, J. (2018). Väkivallan kokemus ja rikostiedon lähteet. Katsauksia 30/2018. Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti.
- Pfeiffer, C; Windzio, M. & Kleimann, M. (2005). Media use and its impacts on crime perception, sentencing attitudes and crime policy. *European Journal of Criminology* 2:3, 259–285.

- Reunanen, E. (2018). Uutismedia verkossa 2018: Reuters Institute Digital News Report – Suomen maaraportti. Tampere ja Helsinki: Tampereen yliopisto, Viestintäalan tutkimussäätiö.
- Rita, H. (2004). Vetosuhte (*odds ratio*) ei ole todennäköisyyksien suhde. *Metsätieteen aikakauskirja* 2/2004.
- Salmi, V. (2012). Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikokemukset 2012. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 113. Helsinki, Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos.
- Scharrer, E. (2008). Media Exposure and Sensitivity to Violence in News Reports: Evidence of Desensitization? *Journalism and Mass Communication Quarterly* 85:2, 291–310.
- Shi, L. (2018). A Neglected Population: Media Consumption, Perceived Risk, and Fear of Crime Among International Students. *Journal of Interpersonal Violence*. doi: 10.1177/0886260518766428.
- Sirén, R. (2011). Uuden rikosuhritutkimuksen kehittäminen. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 109. Helsinki, Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos.
- Sirén, R., Aaltonen, M. & Kääriäinen, J. (2010). Suomalaisten väkivaltakokemukset 1980–2009. Kansallisen uhritutkimuksen tuloksia. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 103. Helsinki, Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos.
- Smolej, M. (2011). News Media, Crime and Fear of Violence. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimuksia 257. Helsingin, Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos.
- Smolej, M. & Kivivuori, J. (2006). The Relation Between Crime News and Fear of Violence. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention* 7, 211-227. doi: 10.1080/14043850601002429
- Sohoni, D. & Sohoni, T.W.P. (2014). Perceptions of Immigrant Criminality: Crime and Social Boundaries. *The Sociological Quarterly* 55, 49–71. doi: 10.1111/tsq.12039.
- Turun terrori-iskusta tuomittu peruutti valituksensa – tuomio terrori-rikoksista jää voimaan. (28.1.2019). Helsingin Sanomat. Saatavana <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000005980571.html>, viitattu 11.3.2019.
- Vainik, A-L. & Kassman, A. (2018). Police-reported school violence among children below the age of criminal responsibility in Sweden - signs of increased sensitivity and segregation? *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention* 19:1, 61–77. doi: 10.1080/14043858.2017.1393875.

Von Hofer, Hanns. (2000). Criminal violence and youth in Sweden: a long-term perspective. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention* 1:1, 56–72. doi: 10.1080/14043850050116264

Williams, M. L. & Burnap, P. (2016). Cyberhate on Social Media in the aftermath of Woolwich: A Case Study in Computational Criminology and Big Data. *The British Journal of Criminology* 56:2, 211–238. doi:10.1093/bjc/azv059

Ylä-Anttila, T. (2018). Populist knowledge: ‘Post-truth’ repertoires of contesting epistemic authorities. *European Journal of Cultural and Political Sociology* 5:4, 356–388. doi: 10.1080/23254823.2017.1414620

Liite 1: Analyysissa käytettyjen muuttujien suorat jakaumat

Liitetaulukko 1: Analyysissa käytetyt muuttujat

		N	%
Pelännyt joutuvansa katuväkivallan uhriksi viimeisen 12 kk aikana	Ei	3665	59,7
	Kyllä	2000	32,6
Kokee väkivallan lisääntyneen Suomessa viime vuosina	Jonkin verran tai ei	4966	80,9
	Lisääntynyt paljon	1175	19,1
Herkkä määrittämään asioita väkivallaksi	Ei	5340	87
	Kyllä	637	10,4
Rikosuutisoinnin seuranta	Ei seuraa	822	13,4
	Perinteiset lähteet	3878	63,2
	Sosiaalinen media	1250	20,4
	Vastamedia	190	3,1
Kiinnostunut rikosuutisoinnista	Ei lainkaan, melko vähän tai jonkin verran	4781	77,9
	Melko paljon tai paljon	1360	22,1
Fyysisen väkivallan uhrikokemukset viimeisen 12 kk aikana	Ei	5210	84,8
	Kyllä	815	13,3
Taloudellinen toimeentulo	Helppoa	4135	67,3
	Hankalaa	1897	30,9
Ikä	15-34	1951	31,8
	35-54	1971	32,1
	Yli 55	2154	35,1
Sukupuoli	Mies	3049	49,6
	Nainen	3052	49,7
Koulutus	Peruskoulu tai vähemmän	853	13,9
	Toisen asteen tutkinto	3053	49,7
	Korkeakoulututkinto	2188	35,6

Liite 2: Väkivallan käsityksiä mittaavan faktorianalyysin tulokset

Liitetaulukko 2: Faktorianalyysi väkivallan määrittelystä

	Yleiset väkivalta- muodot	Herkisty- minen	Kommuna- liteetti
Lyöminen ei jälkeä	0,85	0,27	0,80
Lyöminen mustelma	0,84	0,26	0,78
Läimäisy	0,81	0,29	0,74
Seksuaalinen pakottaminen	0,76	0,31	0,67
Tarttuminen	0,75	0,39	0,71
Seksuaalisen pakottamisen yritys	0,71	0,42	0,68
Tönnäminen	0,69	0,39	0,63
Seksuaalinen koskettelu	0,65	0,47	0,65
Uhkaus kasvokkain	0,32	0,84	0,81
Uhkaus puhelimesta	0,28	0,80	0,71
Oviaukossa seisominen	0,31	0,63	0,50
Ominaisarvo	4,91	2,78	
Selitysosuus %	44,59	25,24	69,83

Faktorointimenetelmä Maximum Likelihood, rotaatio Varimax

Liite 3: Kansallisen rikosuhritutkimuksen (KRT-2017) lomake

KANSALLINEN TURVALLISUUSKYSELY 2017

**Helsingin yliopisto,
Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti**

VASTAUSOHJEET PAPERILOMAKKEELLE

Lomakkeessa oleviin kysymyksiin vastataan pääosin rastittamalla oikean tai Teidän mielestänne asiaa parhaiten kuvaavan vaihtoehdon numero esimerkiksi lyijy- tai kuulakärkikynällä, kuten alla:

1 Sukupuoli

₁ Mies

₂ Nainen

Joihinkin kysymyksiin vastataan kirjoittamalla vastaus numeroin tai sanallisesti, kuten alla:

2 Syntymävuosi (neljällä numerolla)

1	9	7	4
---	---	---	---

Kun olette vastannut kaikkiin kysymyksiin, palauttakaa täytetty lomake oheisessa vastauskuoressa. Vastauslähetysten postimaksu on maksettu.

VASTAUSOHJEET VERKKOLOMAKKEELLE

Voitte halutessanne vastata kyselyyn myös internetissä. Jos päätätte vastata internetissä, kirjoittakaa käyttämäne selaimen (esim. Internet Explorer, Firefox, Chrome tai Safari) osoiteriville seuraava osoite:

<http://www.helsinki.fi/turvallisuuskysely>

Sivulta Teidät ohjataan verkkolomakkeelle. Tässä vaiheessa Teiltä kysytään vastaajatunnusta. Kirjoittakaa seuraava tunnus sille varattuun laatikkoon ja painakaa "Jatka".

Tunnus/code:

--

Tämän jälkeen seuratkaa Teille annettuja ohjeita. Kun olette vastannut, voitte hävittää tämän paperilomakkeen tarpeettomana.

TAUSTATIEDOT

61

1 Sukupuoli

- ₁ Mies
₂ Nainen

2 Syntymävuosi (neljällä numerolla)

--	--	--	--

3 Siviilisäätö

- ₁ Naimaton
₂ Avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa
₃ Avoliitossa
₄ Asumuserossa tai eronnut
₅ Leski

4 Montako seuraaviin ikäryhmiin kuuluvaa henkilöä kotitaloudessanne asuu yhteensä (itsenne mukaan lukien)? (numeroin)

0–14-vuotiaita		henkilö(ä)
15–24-vuotiaita		henkilö(ä)
25–74-vuotiaita		henkilö(ä)
yli 74-vuotiaita		henkilö(ä)

5 Mitä seuraavista tutkinnoista olette suorittanut tai parhaillaan suorittamassa?

(voitte valita useita kohtia)

- ₁ Yliopistotutkinto
₂ Ammattikorkeakoulututkinto
₃ Opistoasteen tai ammatillisen korkea-asteen tutkinto (vanh.)
₄ Ylioppilastutkinto
₅ Ammatti- tai erikoisammattitutkinto
₆ Perus-, keski- tai kansakoulu
₇ En mitään edellä mainituista

6 Mikä seuraavista sopii mielestänne parhaiten kuvaamaan tämänhetkistä tilannettanne?

- ₁ Työelämässä (myös osa-aikaeläkkeellä)
₂ Työtön
₃ Eläkkeellä
₄ Opiskelija
₅ Työelämän ulkopuolella muusta syystä kuin työttömyys, eläkkeellä oleminen tai opiskelu

7 Mikä on nykyinen tai viimeisin ammattinne?

(jos ette ole koskaan toiminut ammatissa, voitte jättää kohdan tyhjäksi)

8 Omistatteko Te tai joku kotitaloutenne jäsenistä, tai onko teillä käytössänne jokin seuraavista: (valitkaa kaikki oikeat vaihtoehdot)

- ₁ Auto
₂ Moottoripyörä, skootteri tai mopo
₃ Polkupyörä
₄ Vapaa-ajan asunto

9 Kun kotitaloutenne kaikki tulot otetaan huomioon, onko menojen kattaminen näillä tuloilla:

- ₁ Erittäin hankalaa
₂ Hankalaa
₃ Melko hankalaa
₄ Melko helppoa
₅ Helppoa
₆ Hyvin helppoa

10 Nykyään monet ihmiset muuttavat maasta toiseen. Onko Teillä itsellänne tai läheisillänne kansainvälinen tausta?

A Missä maassa Te itse synnyitte?

- ₁ Suomessa
₂ Muualla, missä maassa?

→ Maa/valtio:

Minä vuonna muuttitte Suomeen?

Vuonna

B Missä maassa äitinne syntyi?

- ₁ Suomessa
₂ Muualla, missä maassa?

→ Maa/valtio:

C Missä maassa isänne syntyi?

- ₁ Suomessa
₂ Muualla, missä maassa?

→ Maa/valtio:

D Missä maassa nykyinen avio- tai avopuolisonne tai kumppaninne syntyi?

- ₁ En ole parisuhteessa
₂ Suomessa
₃ Muualla, missä maassa?

→ Maa/valtio:

OMAISUUSRIKOKSET

11 Niin yksityiset henkilöt kuin kotitaloudetkin voivat joutua erilaisten omaisuusrikosten kohteeksi. Onko Teille tai kotitaloutenne muille jäsenille sattunut jokin seuraavista viimeisen 12 kuukauden aikana? Kuinka monta kertaa? (vastatkaa jokaiselle riville)

Auto varastettu	☐ ₁ Ei	☐ ₂ Kyllä, ___ kertaa
Autosta varastettu tavaroita tai auton osia	☐ ₁ Ei	☐ ₂ Kyllä, ___ kertaa
Autoon kohdistunut ilkivaltaa tai se on vahingoittunut murtoyrityksessä	☐ ₁ Ei	☐ ₂ Kyllä, ___ kertaa
Moottoripyörä, skootteri tai mopo varastettu	☐ ₁ Ei	☐ ₂ Kyllä, ___ kertaa
Polkupyörä varastettu	☐ ₁ Ei	☐ ₂ Kyllä, ___ kertaa
Murto tai varkaus (myös yritys) vakituisesta asunnosta	☐ ₁ Ei	☐ ₂ Kyllä, ___ kertaa
Murto tai varkaus (myös yritys) vapaa-ajan asunnosta	☐ ₁ Ei	☐ ₂ Kyllä, ___ kertaa
Murto tai varkaus (myös yritys) varastotilasta, kellarista, vinttikomerosta ym.	☐ ₁ Ei	☐ ₂ Kyllä, ___ kertaa
Muuhun omaisuuteen kuin autoon kohdistunut vahingonteko	☐ ₁ Ei	☐ ₂ Kyllä, ___ kertaa

12 Entä onko Teille itsellenne sattunut jokin seuraavista viimeisen 12 kuukauden aikana? Kuinka monta kertaa? (vastatkaa jokaiselle riville)

Kodin ulkopuolella tapahtunut henkilökohtaisen omaisuuden, kuten lompakon, luottokortin tai matkapuhelimen varkaus	☐ ₁ Ei	☐ ₂ Kyllä, ___ kertaa
Teitä on huijattu siten, että ette ole saanut tuotetta, tavaraa tai palvelua, vaikka olitte maksanut siitä	☐ ₁ Ei	☐ ₂ Kyllä, ___ kertaa
Pankki- tai luottokorttianne on käytetty ilman lupaa tai tililtänne on anastettu rahaa muulla tavoin	☐ ₁ Ei	☐ ₂ Kyllä, ___ kertaa
Henkilötietojanne on urkittu tai käytetty väärin varkauden, petoksen tai muun rikoksen suorittamiseksi	☐ ₁ Ei	☐ ₂ Kyllä, ___ kertaa
Teitä on syrjitty työsuhteessa tai työhönottotilanteessa ilman hyväksyttävää syytä kansalaisuuden, etnisen alkuperän, ihonvärin, sukupuolen, perhesuhteiden, sukupuolisen suuntautumisen tai muun vastaavan vuoksi	☐ ₁ Ei	☐ ₂ Kyllä, ___ kertaa

13 Onko Teille tai kotitaloutenne muulle jäsenelle tapahtunut viimeisen 12 kuukauden aikana jotain muuta, mitä pidätte omaisuusrikoksena?

₁ Ei

₂ Kyllä, mitä? _____

14 Onko jokin edellä mainituista viimeisen 12 kuukauden aikana sattuneista omaisuusrikoksista tapahtunut ulkomailla?

₁ Ei

₂ Kyllä

15 Oletteko Te tai joku muu kotitaloutenne jäsenistä ilmoittaneet teille sattuneesta omaisuusrikoksesta Suomen poliisille viimeisen 12 kuukauden aikana?

₁ Ei

₂ Kyllä

KÄSITYKSET VÄKIVALLASTA

Seuraavissa kysymyksissä tarkastellaan yleisesti käsityksiä väkivallasta, riippumatta uhrin ja tekijän sukupuolesta. Kysymysten tarkoituksena on kysyä Teidän käsitystänne siitä, onko tapahtumassa mielestänne kyse väkivallasta. Tässä ei siis kysytä, onko tapahtuma Suomen lain mukaan väkivaltarikos, vaan sitä, kuvaisitteko juuri Te tapahtumaa väkivallaksi.

Lukekaa ensin kaikki esimerkkilanteet läpi vastaamatta kysymyksiin. Sen jälkeen vastatkaa kaikkiin kohtiin, kuinka hyvin sana "väkivalta" sopii mielestänne kuvaamaan tapahtumaa. Esimerkkilanteissa henkilöt A ja B ovat aikuisia, mutta muuten heidän piirteitään (ikä, sukupuolta jne.) ei ole määritelty.

16 Onko A:n toiminta B:tä kohtaan mielestänne väkivaltaa?

(valitkaa yksi vaihtoehto kullakin riviltä)

	Ei ole	On jossain määrin	On suurelta osin	On ehdottomasti
A uhkaa puhelimesta tai muulla viestivälillä vahingoittaa B:tä fyysisesti	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
A lyö B:tä niin että lyönnistä aiheutuu mustelma	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
A läimäisee B:tä kasvoihin	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
A asettuu seisomaan oviaukkoon niin, että B ei pääse kulkemaan siitä	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
A käy B:hen käsiksi tai koskettelee B:tä tavalla, joka tuntuu B:stä seksuaalisesti loukkaavalta	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
A uhkaa B:tä kasvokkain fyysisellä väkivallalla	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
A yrittää pakottaa B:n seksuaaliseen kanssakäymiseen siinä kuitenkaan onnistumatta	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
A tönäisee tarkoituksella B:tä	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
A tarttuu kiinni ja tyrkkii B:tä	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
A lyö B:tä siten, että lyönti ei aiheuta näkyvää jälkeä tai muuta vammaa	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
A pakottaa puolisonsa B:n seksuaaliseen kanssakäymiseen	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄

HUOLESTUNEISUUS VÄKIVALLASTA

17 Oletteko viimeisen 12 kuukauden aikana pelännyt joutuvan väkivallan kohteeksi liikkuessanne iltaisin kodin ulkopuolella? (valitkaa lähinnä oikea vaihtoehto)

- ₁ En ollenkaan
₂ Kerran pari vuodessa
₃ 3–6 kertaa vuodessa
₄ 7–10 kertaa vuodessa
₅ Noin kerran kuukaudessa tai useammin
₆ En liiku iltaisin kodin ulkopuolella

18 Oletteko viimeisen 12 kuukauden aikana pelännyt joutuvan väkivallan kohteeksi työssänne tai työtehtävissä? (valitkaa lähinnä oikea vaihtoehto)

- ₁ En ollenkaan
₂ Kerran pari vuodessa
₃ 3–6 kertaa vuodessa
₄ 7–10 kertaa vuodessa
₅ Noin kerran kuukaudessa tai useammin
₆ En ole työelämässä

19 Oletteko viimeisen 12 kuukauden aikana pelännyt joutuvan väkivallan kohteeksi jonkun perheenjäsenenne taholta? (valitkaa lähinnä oikea vaihtoehto)

- ₁ En ollenkaan
₂ Kerran pari vuodessa
₃ 3–6 kertaa vuodessa
₄ 7–10 kertaa vuodessa
₅ Noin kerran kuukaudessa tai useammin
₆ Minulla ei ole perhettä

20 Onko kotinne lähistöllä, noin kilometrin säteellä, jokin alue jota vältätte väkivallan uhan vuoksi?

- ₁ Ei ole
₂ On, yksi paikka
₃ On, useampi paikka

21 Oletteko viimeisen 12 kuukauden aika ajatellut muuttoa pois nykyiseltä asuinalueeltanne rikollisuuden tai julkisella paikalla esiintyvän häiriökäyttäytymisen vuoksi?

- ₁ En kertaakaan
₂ Kerran
₃ Useammin kuin kerran

22 Kuinka suurena ongelmana pidätte seuraavia asioita omalla asuinalueellanne?

	Ei lainkaan ongelma	Ei suuri ongelma	Melko suuri ongelma	Suuri ongelma
Julkisella paikalla räyhäävät tai juopuneet henkilöt	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
Kadulla maleksiva nuoris	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
Ympäristön roskaisuus, epäsiisteys tai jätteet	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
Graffitit, töhryt ja muu omaisuuden tahallinen vahingoittaminen	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
Huumeiden myyjät tai käyttäjät	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
Äänekkäät naapurit tai äänekäs juhliminen	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄

OMAT VÄKIVALTAKOKEMUKSET

23 Onko joku Teille tuttu tai tuntematon henkilö käyttänyt Teitä kohtaan seuraavilla tavoilla viimeisen 12 kuukauden aikana, kuten:

(vastatkaa jokaiselle riville; voitte tarvittaessa valita useita vaihtoehtoja kultakin riviltä)

	Ei kukaan	Entinen tai nykyinen avo- tai aviopuoliso tai seurustelukumppani	Muu lähemmin tuntemanne henkilö*	Tuntematon tai puolittu**
Uhannut puhelimesta, sähköpostissa tai muulla viestivälineellä vahingoittaa Teitä fyysisesti	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
Uhannut kasvokkain vahingoittaa Teitä fyysisesti	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
Estänyt liikkumasta tai tarttunut kiinni	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
Tyrkkinyt tai töninyt	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
Läimäissyt	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
Repinyt hiuksista	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
Lyönyt nyrkillä	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
Lyönyt kovalla esineellä	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
Potkinut tai kuristanut	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
Käyttänyt jotakin asetta	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
Pakottanut vastoin tahtoaan sukupuoliyhteyteen tai muuhun seksuaaliseen kanssakäymiseen	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
Yrittänyt pakottaa vastoin tahtoaan sukupuoliyhteyteen tai muuhun seksuaaliseen kanssakäymiseen	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
Käyttänyt muunlaista fyysistä väkivaltaa	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄

(kuvatkaa muu fyysinen väkivalta lyhyesti)

* Esimerkiksi veljenne, siskonne, isänne, äitinne, lapsenne, ystävänne, tuttavanne tai työtoverinne.

** Tuntematon, satunnaisesti kohtaamanne henkilö tai esimerkiksi työssänne kohtaama asiakas, potilas tai vastaava.

24 Tarkistakaa vielä vastauksenne edelliseen kysymykseen (kysymys 23). Vastasitteko joutuneenne jonkin kysymyksessä mainitun teon kohteeksi viimeisen 12 kuukauden aikana?

₁ En → hypätkää kysymykseen 31 (s. 7)

₂ Kyllä → jatkakaa vastaamista seuraavalla sivulla

Seuraavat kysymykset koskevat vain vastaajia, jotka olivat kokeneet jotakin edellisellä sivulla mainituista teoista. Jos ette ollut kokenut viimeisen 12 kuukauden aikana mitään edellä mainittuja tekoja, voitte hypätä suoraan kysymykseen 31 sivulla 7.

25 Missä paikassa tai paikoissa jouduitte edellä mainittujen tekojen kohteeksi viimeisen 12 kuukauden aikana? Kuinka monta kertaa? (vastatkaa jokaiselle riville; jos ette muista tarkkaa tapahtumakertojen määrää, arvioikaa suurin piirtein)

Työpaikallanne tai työtehtävissänne	☐ ₁ En	☐ ₂ Kyllä, _____ kertaa
Ravintolassa, kahvilassa, baarissa tai tanssi paikalla (asiakkaana)	☐ ₁ En	☐ ₂ Kyllä, _____ kertaa
Julkisella paikalla, kuten kadulla, tiellä, torilla tai puistossa	☐ ₁ En	☐ ₂ Kyllä, _____ kertaa
Omassa asunnossanne (mukaan lukien vapaa-ajan asunto)	☐ ₁ En	☐ ₂ Kyllä, _____ kertaa
Toisen henkilön asunnossa (mukaan lukien vapaa-ajan asunto)	☐ ₁ En	☐ ₂ Kyllä, _____ kertaa
Muissa paikoissa	☐ ₁ En	☐ ₂ Kyllä, _____ kertaa

26 Onko jokin edellä mainituista viimeisen 12 kuukauden aikana sattuneista teoista tapahtunut ulkomailla?

- ₁ Ei
₂ Kyllä

27 Oletteko Te tai joku perheenjäsenenne ilmoittanut Teihin itseenne kohdistuneesta uhkailusta tai väkivallasta Suomen poliisille viimeisen 12 kuukauden aikana?

- ₁ Ei
₂ Kyllä

28 Oletteko saanut viimeisen 12 kuukauden aikana väkivallan seurauksena fyysisen vamman, kuten esimerkiksi mustelman, ruhjeen, haavan tai muun vamman?

- ₁ En → jos vastasitte en, hypätkää kysymykseen 31 (s. 7)
₂ Kyllä

29 Missä paikassa tai paikoissa jouduitte fyysisen vamman aiheuttaneen väkivallan kohteeksi viimeisen 12 kuukauden aikana? (voitte valita useita vaihtoehtoja)

- ₁ Työpaikalla tai työtehtävissä
₂ Ravintolassa, kahvilassa, baarissa tai tanssi paikalla (asiakkaana)
₃ Julkisella paikalla, kuten kadulla, tiellä, torilla tai puistossa
₄ Omassa asunnossanne (mukaan lukien vapaa-ajan asunto)
₅ Toisen henkilön asunnossa (mukaan lukien vapaa-ajan asunto)
₆ Muissa paikoissa

30 Oliko fyysisen vamman aiheuttanut henkilö: (voitte valita useita vaihtoehtoja)

- ₁ Tuntematon
₂ Puolituttu
₃ Silloinen avo- tai aviopuoliso tai seurustelukumppani
₄ Nykyinen avo- tai aviopuoliso tai seurustelukumppani
₅ Muu perheenjäsen
₆ Entinen puoliso tai kumppani
₇ Muu lähemmin tuntemanne henkilö

MEDIA JA VÄKIVALTAUTISOINTI

31 Missä määrin saatte tietoa Suomessa tapahtuneesta väkivaltarikollisuudesta seuraavista lähteistä? Kysymyksellä tarkoitetaan väkivaltaa yleensä, ei Teihin tai tuntemiinne henkilöihin mahdollisesti kohdistunutta väkivaltaa.
(valitkaa yksi vaihtoehto kullakin riviltä)

	En lainkaan	Melko vähän	Jonkin verran	Melko paljon	Paljon
Televisio- ja radiouutiset	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Television dokumentti- ja ajankohtaisohjelmat	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Todellisuuspohjaiset TV-ohjelmat, kuten "Poliisit", "Rikospaikka" ja vastaavat	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Sanomalehdet, printti	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Sanomalehdet, verkko/mobiili	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Iltapäivälehdet, printti	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Iltapäivälehdet, verkko/mobiili	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
YLE:n, MTV:n ja muiden vastaavien verkkosivut	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Alibi (aikakauslehti)	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Murha.info	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Hommaforum	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Suomi24.fi, Vauva.fi tai Kaksplus.fi	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
MV-lehti	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Facebook tai Twitter	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Pikaviestipalvelut kuten WhatsApp tai Facebook Messenger	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Muut keskustelut ja sisältö sosiaalisessa mediassa	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Keskustelut kasvokkain ystävien ja tuttavien kanssa	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Tutkimusjulkaisut	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Viranomaistiedotteet	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Muut tietolähteet	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Mitä muita mahdollisia tietolähteitä käytätte? _____ _____					
	En lainkaan	Melko vähän	Jonkin verran	Melko paljon	Paljon
32 Kuinka kiinnostunut olette väkivaltarikoksia koskevista uutisista ja tiedoista?	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅

33 Kuinka samaa mieltä olette seuraavien väittämien kanssa? (valitkaa yksi vaihtoehto kullakin riviltä)

	Täysin eri mieltä	Eri mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Perinteiset mediat, kuten YLE, Helsingin Sanomat, MTV, sekä maakunta- ja paikallislehdet, vähättelevät väkivaltarikollisuuden määrää	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Perinteinen media suojelee tiettyjä väkivaltaa tekeviä ryhmiä	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Uudet itsenäiset verkon tietolähteet, kuten MV-lehti, Murha.info ja Hommaforum antavat todellisen kuvan väkivaltarikollisuudesta	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Sosiaalisen median keskustelut antavat todellisen kuvan väkivaltarikollisuudesta	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅

34 Kuinka paljon aikaa käytätte erilaisten medioiden seuraamiseen päivittäin? (valitkaa yksi vaihtoehto kullakin riviltä)

	En lainkaan	Alle puoli tuntia	0,5-1,5 tuntia	1,5-3 tuntia	Yli 3 tuntia
Sanoma- ja iltapäivälehdet (paperi)	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Radio- ja tv-uutiset	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Uutismedia verkossa (online, mobiili)	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Sosiaalisen median uutiskeskustelut	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅

35 Kuinka suurena uhkana pidätte itsellenne seuraavia asioita? (valitkaa yksi vaihtoehto kullakin riviltä)

	En lainkaan	Melko pienenä	Jonkin asteisena	Melko suurena	Erittäin suurena
Ympäristöuhat ja katastrofit	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Terrorismi	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Maahanmuutto	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Henkirikos	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Seksuaalinen väkivalta	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Muu ruumiillinen väkivalta	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Sanallinen väkivalta	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Uskonnollinen kiihkoilu	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Turvapaikanhakijat	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Internetin vihapuhe	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Rasismi	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Ääriliikkeet	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Järjestäytynyt rikollisuus	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
Muu uhka, mikä? _____					

LOPPUKYSYMYKSET

36 Onko väkivalta Suomessa mielestänne viime vuosina:

- ₁ Lisääntynyt paljon
- ₂ Lisääntynyt jonkin verran
- ₃ Pysynyt ennallaan
- ₄ Vähentynyt jonkin verran
- ₅ Vähentynyt paljon
- ₆ En osaa sanoa

37 Onko väkivalta omalla asuinalueellanne mielestänne viime vuosina:

- ₁ Lisääntynyt paljon
- ₂ Lisääntynyt jonkin verran
- ₃ Pysynyt ennallaan
- ₄ Vähentynyt jonkin verran
- ₅ Vähentynyt paljon
- ₆ En osaa sanoa

38 Kuinka todennäköisenä pidätte, että joudutte väkivallan uhriksi seuraavan 12 kuukauden aikana?

- ₁ Erittäin todennäköisenä
- ₂ Melko todennäköisenä
- ₃ En todennäköisenä enkä epätodennäköisenä
- ₄ Melko epätodennäköisenä
- ₅ Erittäin epätodennäköisenä
- ₆ En osaa sanoa

Jos haluatte, voitte vielä kirjoittaa alla oleville riveille kommentteja median väkivaltauutisoinnista ja tiedottamisesta.

**Kiitos vastaamisesta! Palauttakaa vastauksenne oheisessa kirjekuoressa.
Vastauslähetyksen postimaksu on maksettu.**